

**2526 SAYILI KANUNA GÖRE FİİLİ BİRLEŞMELERİN
EVLİLİK OLARAK TESCİLİ VE EVLİLİK DIŞI DOĞAN
ÇOCUKLARIN NESEPLERİNİN DÜZELTİLMESİ**

Doç. Dr. Ahmet Kılıçoğlu*

**I — FİİLİ BİRLEŞMELER ve 2526 SAYILI KANUNUN
AMACI**

A) Fıli Birleşmeler :

Türk Hukuk Devrimi modern Türk toplumunu yaratma yönündeki en önemli yeniliğini 4.10.1926 tarihinde yürürlüğe giren Medeni Kanun'la getirmiştir. Bu kanunun toplumumuza kazandırdığı yeniliklerin başında şüphesiz Türk Aile yaşamında monogami, yani tek kadınla evlilik esasının kabulü gelmektedir. Bununla Türk kadını için kocasını başka erkeklerle bölüşme şeklindeki çağdışı bir geleneğe son verilme istenmişti. Ancak kabul edilışinin üzerinden 57 yıl geçmesine rağmen kanunun bu yöndeki arzusunun maalesef gerçekleşmediğini ve toplumumuzun bu çağdışı geleneğin zincirinden bir türlü kurtulamadığını görmekteyiz. Zira bugün halen eskiden olduğu gibi özellikle köylerimizde imam nikâhıyla resmi olmayan birden fazla kadınla evlenme geleneği devam etmektedir¹. Bu geleneğin Medeni Kanunumuzun getirdiği yeni sisteme daha ne zamana kadar meydan okuyacağı belli değildir. Bunun en açık kanıtı bu tür fıli birleşmelerin bazı şartlarla evlilik olarak tescilli ve bu birleşmelerden doğan çocukların neseplerinin düzeltilmesi amacıyla çıkarılan kanunlardan 22 Eylül 1981 tarihinde yürürlüğe giren 2526 sayılı kanundur.

* A.Ü. Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Öğretim Üyesi.

¹ Evlilik dışı birleşmelerin sebepleri hakkında geniş bilgi için bkz. : Güriz, Adnan. : «Evlilik Dışı Birleşmeler ve Bu Birleşmelerden Doğan Çocuklar, Türk Hukuk ve Toplumuna üzerine İncelemeler, Ankara 1974, sh. 93 vd.; Ünalerzen, E. : Medeni Nikâh Haricinde Bir Araya Gelmenin Sebepleri ve Nesebi Sahih Çocukların Vaziyeti Hakkında İnceleme İBD. 1942, sh. 169 - 173; Adalet Bakanlığınca Hazırlanan Kanun Dışı Birleşmeler ve Nesebi Sahih Olmayan Çocuklar Hakkında Rapor, AD. 1942, s. 12. sh. 1328 - 1338.

Medenî Kanun tarafından kabul edilmeyen ve yasaklanan birden fazla kadınla evlenmeler şüphesiz tek kadınla evlenme esasını kabul eden bir hukuk sistemi için önemli hukuksal sorunlar yaratmaktadır. Bu sorunların başında bu tür birleşmelerden doğan çocukların babalarıyla olan neseb (soy) ilişkisi gelmektedir. Medenî Kanunumuz evlilik dışında doğan bir çocuğun nesebinin sahih (düzgün) olmadığını kabul etmektedir. Böyle bir çocuğun nesebi ancak ana-babanın birbirleriyle evlenmeleriyle (MK. md. 247) veya bazı şartların varlığı halinde yargıç kararıyla (MK. md. 249) sahih hale getirilebilir. Fakat birden fazla evlilikten doğan bir çocuğun bu yollardan yararlanılarak nesebinin düzeltilmesi mümkün değildir. Zira resmen zaten evli olan bir kimsenin ikinci kez evlenmesi mümkün olmadığından birinci yoldan, kocanın resmî evliliği devam ettiği sürece ikinci yoldan yararlanılarak çocuğun nesebini düzenlemeye imkân yoktur. İşte kanun koyucu bu durumu gözönünde tutarak evlilik dışında doğan çocukların neseplerinin düzeltilmesini ve bazı şartlarla resmî olmayarak karı - koca gibi yaşayan ve evlenmelerine engel bulunmayanların birleşmelerinin evlilik olarak tescilini sağlamak amacıyla zaman zaman özel kanunlar çıkarmak zorunda kalmıştır. Çatısı tek kadınla evlilik esasına göre kurulan Medenî Kanunun sistemini bozan ve ona ters hükümler içeren bu özel kanunlar yoluyla Türk Hukukunda nesebi «idarî yolla düzeltme» şeklinde adlandırılan ² bir üçüncü düzeltme yolu doğmuş bulunmaktadır.

Resmî olmayan evliliklerden doğan çocukların neseplerinin sahih olarak düzeltilmesi ve evlenmelerine kanunî bir engel bulunmayanların resmî olmayan birleşmelerinin bazı şartlarla evlilik olarak tescili amacıyla çıkarılan kanunlardan birincisi Cumhuriyetin Onuncu Yıldönümü dolayısıyla kabul edilen 26.10.1933 tarih ve 2330 sayılı Af Kanunu'dur. Bundan sonra aynı konuda altı kanun daha kabul edildi ³. Bunlardan sonuncusu 1974'de çıkarılan 1826 sayılı kanun idi. Bu kanun da diğerleri gibi beş yıl yürürlükte kaldıktan sonra 28 Haziran 1979'da yürürlükten kalktı. Bunun yerini yine beş yıllık yürürlük süresi öngören ve 22 Eylül 1981 tarihinde yürürlüğe giren 2526 sayılı «Bir Evlen-

² Tekinay, sh. 413; Akıntürk, sh. 270; Öztan, sh. 333; Oğuzoğlu, sh. 229 - 231.

³ Bu kanunlardan bazılarının yürürlükte kaldığı dönemlerde yapılan evlilik tescili ve neseb düzeltmelere ilişkin rakamlar şöyledir.

me Akdine Dayanmayan Birleşmelerden Doğan Çocukların Nesebelerinin Düzeltilmesine ve Bu Birleşmelerin Evlilik Olarak Tescillerine İlişkin Kanun» aldı ^{3a}. Kanunda bunun uygulanmasına ilişkin hususları göstermek üzere İçişleri Bakanlığınca üç ay içinde bir yönetmelik çıkarılması öngörülmüştür (md. 16). İçişleri Bakanlığınca «Bir Evlenme Akdine Dayanmayan Birleşmelerden Doğan Çocukların Neseplerinin Düzeltilmesine ve Bu Birleşmelerin Evlilik Olarak Tesciline İlişkin Kanunun Uygulanmasına Ait Yönetmelik» uzun bir gecikmeden sonra 2 Eylül 1982 tarihinde yürürlüğe kondu ⁴.

B) 2526 Sayılı Kanunun Amacı :

2526 sayılı Kanunun amacı 1. maddesinde şu şekilde belirlenmiştir. «Bu kanunun amacı evlilik dışında doğan çocukların neseplerinin ana ve babaya göre düzeltilmesini ve bir evlenme akdi yapmaksızın fiilen karı koca gibi yaşayanlardan evlenmelerine kanunî engel bulunmayanların bu birleşmelerinin bazı şartlarla evlilik olarak tescilini sağlamaktır». Benzer hüküm Yönetmeliğin 1. maddesinde de yer almıştır. Bu hükümlerden kanunun iki amacı bulunduğu çıkarılmaktadır: Birincisi evlilik dışında doğan ve nesepsiz olan çocukların neseplerinin sahih nesep olarak düzeltilmesini, bir başka ifadeyle evlilik dışında doğan nesepsiz çocukların neseplerinin idarî yolla sahih hale getirilmesini; ikincisi ise bazı şartların varlığı halinde resmî olmayan birleşmelerin geçerli bir evlilik olarak tescilini sağlamak.

II — KANUNDAN YARARLANABİLEN ÇOCUKLAR VE FİİLİ BİRLEŞMELER

Kanunun 1. maddesi «Türk Medenî Kanununun yürürlüğe girdiği 4.10.1926 tarihinden bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihe

Kanun numarası	Kanunun yürürlüğe giriş tarihi	Kanunun yürürlük süresi	Tescil edilen evlilik sayısı	Tescil edilen çocuk sayısı
2330	1933	19 Ay	923.235	3.227.138
2576	1934	2 Yıl	335.782	1.183.707
4724	1945	3 Yıl	401.258	1.443.374
5525	1950	4 Yıl	436.558	1.870.520
6652	1956	5 Yıl	634.104	2.275.533
554	1965	5 Yıl	204.781	613.520

^{3a} RG. 22 Eylül 1981 s. 17466, 5.t Düstur c. 20. Bu kanun metni için bkz. aşağı sh. 185 vd.

⁴ RG. 2 Eylül 1982 s. 17800. Bu yönetmelik metni için bkz. aşağı sh. 189 vd.

kadar evlendirmeye yetkili merciler önünde yapılmış bir evlenme akdi olmaksızın, karı - koca gibi yaşamış olanlardan doğan çocuklar, aşağıda belirtilen esaslara göre, sahih nesepli olarak baba hanesine tescil edilirler» şeklinde bir hüküm içermektedir. Bu hükümlerle 4.10.1926 tarihinden bu kanunun yürürlüğe giriş tarihi olan 11 Eylül 1981 tarihine kadarki fiili birleşmelerden doğan çocukların ve bu şekilde birleşip de evlenmelerine kanunî engel bulunmayanların bu kanundan yararlanabileceği açıklanmak istenmiştir. Ancak bu husus iyi bir şekilde ifade edilememiştir. Şöyle ki; bu fıkra bekâr bir erkek ve kadının karı - koca gibi yaşamalarından doğan çocuklarla ilgilidir. Evli bir erkekle evli olmayan kadının karı - koca gibi yaşamasından doğan çocuklar aynı maddenin 2. fıkrasında, evli bir kadınla bir erkeğin karı - koca gibi yaşamasından doğan çocuklar ise 4. maddede düzenlenmiştir. Bu son hükümlerde herhangi bir tarih sınırlaması yoktur. Bu durumda konulan tarih sınırlaması sanki sadece bekâr bir erkek ve kadından doğan çocuklar için geçerliymiş gibi bir sonuç ortaya çıkmaktadır. Halbuki kanunun amacı şahsî halleri ne olursa olsun karı - koca gibi yaşayan her erkek ve kadından doğan bütün çocuklar için bir sınır koymaktır. Bu sınır da 1. maddenin 1. fıkrasında 4.10.1926 tarihinden kanunun yürürlük tarihi olan 22 Eylül 1981 tarihine kadar olan süre olarak tespit edilmiştir. Nitekim bu husus kanunun 5. maddesinden zımnen de anlaşılmaktadır. Burada yer alan hükme göre kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 300 gün içinde doğan çocuklar ile bunların ana ve babaları da bu kanundan yararlanabilmektedir. Yönetmelik bu tarihi hesaplayarak 20 Temmuz 1982 olarak açık ve kesin bir şekilde belirlemiştir (md. 24).

III — FİİLİ BİRLEŞMENİN EVLİLİK OLARAK TESCİLİ

2526 sayılı Kanun bazı şartların varlığı halinde karı - koca gibi evlilik dışı yaşayan bekâr kişilerin bu birleşmelerinin evlilik olarak tescilini de öngörmektedir. Böylece Türk Hukukunda MK. nun kabul ettiği evlenme şekli yanında özel kanunlarla öngörülmüş yeni bir evlenme şekli yaratılmış olmaktadır.

A) TESCİLİN ŞARTLARI

Kanunun bekâr bir erkek ve kadının karı - koca gibi yaşamalarından doğan çocukların neseplerinin düzeltilmesiyle ilgili

1. maddesinin 1. paragrafında bu tür birleşmelerin evlilik olarak tescili konusunda «Bu birleşmeler kanunî bir engel bulunmamak, müşterek çocukları olmak şartıyla ve tarafların yazılı isteği üzerine evlilik olarak tescil edilir» denmektedir. Bu hükümden ve Yönetmeliğin aynı konudaki 17. maddesinden resmî olmayan bir birleşmenin evlilik olarak tescili için şu şartların arandığı anlaşılmaktadır.

1 — Karı - Koca Gibi Yaşama :

Kanundaki «Bu birleşmeler kanunî bir engel bulunmamak...» şeklindeki ifadeye sözü edilen «birleşmeler» bekâr bir erkek ve kadının «karı - koca gibi yaşaması» niteliğini taşıyan birleşmelerdir. Zira kanunun işaret ettiği bu birleşmenin karı koca gibi yaşama şeklinde bir birleşme olması şartı bir önceki cümlede yer almaktadır.

Karı - koca gibi yaşama erkek ve kadın arasında devamlılık gösteren herkesçe bilinen ve tarafların aile yükümlülüklerini karı - koca gibi paylaştıkları bir yaşamı gerektirir. Yargıtay kararlarında karı - koca gibi yaşama şu şekilde nitelendirilmektedir: «Kadın ile erkeğin herkesin gözü önünde ve geleneklere uygun olarak, olağan bir evlilik hayatı yaşamış bulunmalarıyla mümkündür. Kadın ve erkeğin ara sıra bir araya gelmeleri karı - koca gibi yaşama olarak kabul edilemez»⁵. O halde evlenmelerine kanunî bir engel bulunmayan ve ortak çocukları olan bekâr bir erkek ve kadının bu birleşmelerinin evlilik olarak tescil edilebilmesi için bu birleşme karı - koca gibi yaşama niteliğinde olmalıdır. Karı - koca gibi yaşama ise taraflar arasında böyle bir yaşama iradesinin varlığını gerektirir⁶. Böyle bir irade olmaksızın bir erkek ve kadının gelişigüzel olarak arasına bir araya gelmeleri halinde bunların evlenmelerine kanunî bir engel bulunmaması ve ortak çocukları olsa dahi 2526 sayılı Kanuna dayanarak evliliğin tescili talebinde bulunamazlar. Bu durumda bu kişilerin evlenebilmesi MK. nun evlenmeyle ilgili şekil şartlarını yerine getirmeleriyle mümkündür.

⁵ YHGK. 14.10.1964 E.D/156, K. 619 İKİD. 1960 - 1965 c. 1, Ocak 1965, s. 49, no: 763, sh. 759 vd. aynı yönde: YHGK. 3.4.1963 E. 2/118, K. 31 İKİD. 1960 - 1965 c. 1, no: 681, sh. 686; YHGK. 4.4.1962, E. 2/16, K. 29 İKİD. 1960 - 1965 c. 1, no: 682, sh. 687 (Bu karara konu olan olayda bir genelev kadınının genelevden çıkarak bir erkekle karı - koca gibi yaşaması söz konusudur).

⁶ Ayiter, sh. 223.

2 — Kadın ve Erkeğin Bekâr Olması :

Mevcut bir evlilik Medenî Kanunumuza göre kesin bir evlenme engelidir. (MK. 93). Bu temel kural 2526 sayılı Kanunla da aynen korunmuştur. Bu nedenle müşterek bir çocuk olsa bile karı - koca gibi yaşayanlardan birinin evli olması halinde bu evlilik son bulmadıkça 2526 sayılı Kanuna dayanarak evlenmeleri mümkün değildir. Nitekim Yönetmeliğin 30. maddesi tarafların bekâr olup olmadıklarını nüfus idarelerinin fiili birleşmelerin evlilik olarak tescilli taleplerinde ilk önce araştırmaları gerekli hususlar arasında saymıştır.

3 — Evlenmeye Kanunî Bir Engelin Bulunmaması :

Bulunmaması gerekli evlenme engellerinin başında gelen biraz önce belirttiğimiz tarafların bekâr olmaları gerektiği şartı dışında kalan diğer engeller arasında yakın derecede kısımlık (MK. 92), akıl hastalığı (MK. 89/II), gibi kesin evlenme engelleri ile, evlatlık ilişkisi (MK. 92/b. 3), kanunî (MK. md. 95/1) ve kazaî (MK. 96/1) bekleme süreleri, bazı bulaşıcı hastalıklar (1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu md. 123) gibi kesin olmayan evlenme engelleri yer alır.

Bilindiği gibi MK. muz kadınlar için 15, erkekler için 17 yaşın ikmalini evlenme yaşı olarak öngörmüştür. Ancak henüz reşit olmayan kişiler için bu yaşın ikmalî yeterli olmayıp, bunların kanunî mümessillerinin de evlenmeye rızaları gereklidir. Böyle bir rıza olmaksızın yapılan evlilikleri kanunî mümessilin iptal ettirme hakkı vardır (MK. md. 120/1). Fakat bu hak evlenen reşit olmayan kadının gebe kalması veya evliliği iptal edilmek istenen kişinin sonradan rüşt yaşına erişmiş olması halinde kullanılamaz (MK. 120/II).

2526 sayılı Kanunun uygulanma esaslarını göstermek üzere çıkarılan Yönetmeliğin 20. maddesinin 3. fıkrası reşit olmayanların evliliklerinin tescilinde MK. nun aradığı ana babanın rızası kuralına bir istisna getirmiş bulunmaktadır. Bu hükme göre reşit olmayan ve fiili birleşmelerini evlilik olarak tescil ettirme hakkına sahip olan kişilerin bu tescil talebi için önceden ana ve babalarının rızalarını almaları gerekmez. Yönetmelik rızalarının alınması gerekmeyen kişiler arasında sadece ana ve babadan söz etmiştir. Halbuki reşit olmayan ve evliliğin tescilli talebinde bulunan kişinin kanunî temsilcisi ana veya babası de-

ğil vasisi de olabilir. Bu nedenle Yönetmelikte ana ve baba yerine kanunî temsilci denmesi daha uygun olurdu.

4 — Müşterek Çocuğun Bulunması :

Bu şart önceki 1826 sayılı Kanunda mevcut değildi. Fiilen birlikte karı - koca gibi yaşayan, evlenmelerine kanunî bir engel bulunmayan ve henüz müşterek çocukları olmayan kişiler Medenî Kanunun öngördüğü şekilde medenî nikâh yaparak evlenebileceklerinden onların özel kanunlarla kabul edilen evliliğin tescilli yolundan yararlandırılmasına sebep yoktur. Bu nedenle bu kişiler 2526 sayılı Kanunun kapsamı dışında bırakılmıştır. Aksi halde Medenî Kanunun evlenme için kabul ettiği şekil şartından özellikle ilan yapılmasına (MK. md. 97/I) ilişkin emredici hükümden hiç bir sebep yokken kaçmanın yolu açılmış olurdu.

Fiilen karı - koca gibi yaşayanların müşterek çocukları olduktan sonra kanun koyucu bu tür birleşmelerin daha uzun süre böyle gayriresmî olarak devam etmesini özellikle doğan çocuklar bakımından sakıncalı görmüş ve bu nedenle bu tür birleşmelerin biran önce evlilik olarak tescilli uğruna Medenî Kanunun evlenmede öngördüğü şekil şartlarından vazgeçmiştir.

B) TESCİLİN ŞEKLİ

Evliliğin tescili için yukarıdaki şartların varlığı halinde bazı şekil şartlarının da yerine getirilmesi gerekir. Bunun için önce fiilen karı - koca gibi yaşayan evlenmelerine kanunî bir engel bulunmayan ve ortak çocukları olan erkek ve kadın birlikte bu yaşamlarının evlilik olarak tescili için yazılı talepte bulunmalıdırlar. Bu talebin yöneltileceği makam tarafların buldukları yere göre değişir.

Yurt içinde bu başvuru tarafların oturdukları yerdeki muhtarca onanmış basılı form dilekçeyle o yerin valilik veya kaymakamlıklarına yapılır. Yurt dışında ise bu başvuru oturulan yerdeki Türk Konsolosluklarına yapılacaktır (Yönetmelik md. 18 - 19). Valilik, kaymakamlık ve konsolosluklara yapılan başvurular bu makamlar tarafından gereği yapılmak üzere nüfus idarelerine havale edilir. Nüfus idareleri form dilekçelerle yapılan başvuruları derhal kayıt defterine geçirirler. Daha sonra bu idareler tarafından tarafların nüfus kayıtları getirtilerek gerekli in-

celemeler yapılır (Yönetmelik md. 20). Evliliğin tesciline engel bir durum yoksa gerekli tescil yapılır; aksi halde bu başvuru reddedilir.

C) TESCİLİN HÜKÜM VE SONUÇLARI

Fiili birleşmelerin evlilik olarak tescili talepleri, nüfus idarelerince reddedilmemiş ise, yurt içinde mahallin en büyük mülkiye âmiri tarafından nüfus idaresine havale edildiği, yurt dışında ise konsolosluk tarafından evrakın kayıt ve kabul tarihinden itibaren hüküm ve sonuçlarını doğurur. Evliliğin tescili bu tarihten itibaren resmî bir evliliğin bütün hüküm ve sonuçlarını doğurur. Bu nedenle bu tarihten sonra doğan çocukların nesepleri normal bir evlilik içinde doğan çocukların nesepleri gibi sahihtir. Bu tarihten önce ana ve babanın evlilik dışı doğan müşterek çocuklarının nesepleri ise kanundan dolayı kendiliğinden sahih hale gelir. Zira Medenî Kanunumuza göre «Evlilik haricinde doğan çocukların nesebi, ana, babanın birbirleriyle evlenmesiyle kendiliğinden sahih olur» (MK. md. 247). Bu nedenle bu çocukların neseplerinin düzeltilmesi için ana babanın, 2526 sayılı Kanunda evlilik dışı çocukların neseplerinin düzeltilmesi için öngörülen bir düzeltme yoluna başvurmaları gerekmez.

IV — EVLİLİK DIŞI ÇOCUĞUN NESEBİNİN DÜZELTİLMESİ

A) Erkek ve Kadının Şahsi Hallerine Göre Nesebi Düzeltilebilecek Çocuklar :

Nesebi düzeltilebilecek evlilik dışı çocukları ana ve babanın şahsi hallerine göre üç grupta toplamak mümkündür. Bunlar 1) Bekâr bir erkek ve kadının karı - koca gibi evlilik dışı yaşamlarından doğan çocuklar, 2) Evli bir erkekle evli olmayan bir kadının karı - koca gibi yaşamlarından doğan evlilik dışı çocuklar, 3) Evli bir kadınla bir erkeğin karı - koca gibi yaşamlarından doğan çocuklar.

Bu üç halde de evlilik dışı bir çocuğun nesebinin düzeltilmesi için erkek ve kadının birlikte yaşamlarının karı - koca gibi yaşama şeklinde olması bir ön şart olarak aranacaktır. Karı - koca gibi yaşamının ne zaman söz konusu olduğu ve niteliği konusunda daha önce yaptığımız açıklamalar burada da ay-

nen geçerlidir ⁷. Erkek ve kadın arasında karı - koca gibi bir yaşama mevcut değilse bunlardan olan evlilik dışı çocukların neseplerinin 2526 sayılı Kanuna dayanılarak düzeltilmesi mümkün değildir. Bu çocuklarla babaları arasında ancak Medeni Kanunun öngördüğü babalık davası yoluyla gayrisahih neseplere ilişki kurulabilir (MK. md. 295 vd.).

Kanunun evlilik dışı çocukların neseplerinin düzeltilmesi konusunda karı - koca gibi yaşama şartlarını araması eleştiriden uzak değildir. Amaç evlilik dışı olan suçsuz çocukların korunmasıdır. Karı - koca gibi yaşamayan erkek ve kadından olan çok sayıda evlilik dışı çocuklar mevcuttur. Bu çocuklar da tamamen suçsuz ve masum olduklarına göre evlilik dışı çocuğun ana ve babanın karı - koca gibi yaşayıp yaşamadıklarına bakılmaksızın 2526 sayılı Kanun kapsamına alınmalıydı.

Erkek ile kadın arasında karı - koca gibi yaşama halinin nesebin düzeltilmesi anında da devam etmesi şart değildir. Bu beraberlik herhangi bir sebeple sona ermiş olmasına veya sona ermemesine rağmen karı - koca gibi yaşama niteliğini kaybetmiş olsa bile karı - koca gibi yaşantının devam ettiği dönemde doğan çocukların nesepleri düzeltilebilecektir. Kanun bu hususu evli bir erkekle evli olmayan bir kadının karı - koca gibi yaşamalarından doğan çocuklarla ilgili olarak ana ve babanın her ikisinin de ölmüş olması hali için açıkça ifade etmiştir (md. 3. f. 2). Buna göre nesebin düzeltilmesi anında karı - koca gibi yaşama hali ölüm nedeniyle sona ermesine rağmen bu yaşantının devam ettiği sırada doğan çocukların nesepleri düzeltilebilecektir.

Karı - koca gibi yaşama halinin nesebin düzeltilmesinde devam etmesi gerektiği konusunda kanun bu yaşantının devam ettiği sırada ana rahmine düşen çocuklar bakımından da bir istisna getirmiştir. Kanunun 3. maddesinin 3. fıkrasına göre «Karı koca gibi yaşamaları ölüm veya başka sebeplerle devam etmemiş olanların birlikte yaşadıkları zaman içinde ana rahmine düşmüş olan çocukları dahi yukarıdaki hükümlere göre sahih nesepli olarak ana ve babalarının adları gösterilmek suretiyle baba hanesine tescil edilirler».

Şimdi erkek ve kadının şahsî hallerine göre evlilik dışı doğan çocukların neseplerinin düzeltilmesini ayrı ayrı kısaca gözden geçirelim :

⁷ Bkz. yuk. sh. 169.

1. Bekâr erkek ve kadının karı - koca gibi yaşamasından olan çocuklar :

Buraya evli olmayan bir erkek ve kadının karı - koca gibi birlikte yaşadıkları dönemde doğan veya bu dönemde ana rahmine düşen çocuklar girer. Bu durumdaki bir erkek ve kadının kanunî bir engel bulunmamak şartıyla evlenmeleri mümkündür. Böyle bir evlilik yapılması halinde müşterek eşlerin müşterek çocuklarının nesepleri başka bir işleme gerek olmaksızın kendiliğinden sahih hale gelir (MK. md. 247). Böyle bir evlilik yapılmadığı takdirde karı - koca gibi yaşayanların müşterek çocuklarının nesepleri 2526 sayılı Kanuna dayanılarak düzeltilebilir.

2. Evli bir erkekle evli olmayan bir kadının karı - koca gibi yaşamasından doğan çocuklar :

Gerek 2526 sayılı Kanunun gerek bundan öncekilerin esas konusunu bu gruba giren çocuklar oluşturmaktadırlar. Kanun koyucuyu en fazla evli bir erkeğin genellikle olduğu gibi resmî evliliği dışında imam nikâhıyla yaptığı diğer evliliklerinden olan çocukların nesep durumları meşgul etmiştir. Aslında tamamen bir eğitim ve kültür sorunu olan, özellikle köylerimizde görülen birden fazla kadınla evlilik geleneğinin daha ne kadar yasalara meydan okuyarak, kendisine özel yasal işlemler yapmayı sağlayarak kanun koyucuyu meşgul edeceği de belli değildir.

Medenî Kanunumuza göre evli bir erkekle evli olmayan bir kadından olan çocuk zina mahsulü çocuk sayılmaktadır. Kanun zina mahsulü çocuğun tanınmasını yasaklamıştır (MK. md. 292). Böylece Medenî Kanunumuz bu çocukla babası arasında tanıma yoluyla gayrisahih nesep ilişkisinin kurulmasını dahi yasaklamış bulunmaktadır. Halbuki 2526 sayılı Kanun bu çocuklarla babaları arasında sahih nesep ilişkisinin kurulmasını kabul etmektedir. Medenî Kanun evli bir erkekle evli olmayan bir kadının karı - koca gibi yaşamasından doğan çocukları zina mahsulü sayarak bunlarla babaları arasında sahih nesebe nazaran daha zayıf olan gayrisahih nesep ilişkisi kurulmasını dahi yasaklamışken 2526 sayılı Kanun bu çocukların neseplerinin sahih hale getirilmesini mümkün kılmıştır. Burada gerek 2526 sayılı Kanun gerek bundan önceki kanunlar yoluyla Medenî Kanunun sistemine ters düşen açıklanması imkânsız bir çelişki doğmaktadır. Hattâ 2526 sayılı Kanun daha önceki kanunlardan ileri gi-

derek evli bir kadınla bir erkeğin karı - koca gibi yaşamasından doğan çocukların da neseplerinin düzeltilebileceğini kabul etmek suretiyle bu çelişkinin alanını daha da genişletmiştir.

2526 sayılı Kanun evli bir erkekle evli olmayan bir kadının karı - koca gibi yaşamasından doğan çocukların nesebinin düzeltilmesini kabul etmekte ve bunun sonucu olarak çocuğun nesebi sahih hale gelmektedir. Bazı hukukçular⁸ bu yolla Türk Hukukunda Medenî Kanun yanında tanınmanın ikinci bir şeklinin yaratıldığı kanısındadırlar. Bu görüşe katılmak güçtür⁹. Ne 2526 sayılı kanunun ne de ondan önceki kanunların nesebin düzeltilmesi konusunda öngördüğü yol tanıma değildir. Her şeyden önce tanıma resmî şekle tabi bir işlem olup resmî senetle veya ölüme bağlı tasarrufla mümkündür (MK. md. 291/II). 2526 sayılı Kanuna dayanılarak nesebin düzeltilmesi için ise böyle resmî bir şekil öngörülmemiş olup, mahallin en büyük mülkiye âmirine başvuru yoluyla nüfus idareleri tarafından çocuğun nesebi düzeltilmektedir. Tanıma için kanunda bir süre öngörülmediği halde 2526 sayılı Kanuna dayanılarak nesebin düzeltilmesi belli bir süreyle (20 Temmuz 1982 tarihine kadar doğan çocuklarla) sınırlandırılmıştır. Öte yandan evlilik dışı çocuk baba veya büyük baba tarafından tanınabildiği halde, özel kanunlara göre çocuğun nesebinin düzeltilmesini baba dışında ana, bunların ölümü halinde kanunî mirasçuları, reşit ise bizzat çocuğun kendisi, hattâ muhtar gibi kanunda belirtilen bazı idari makamlar isteyebilmektedir¹⁰. Nihayet tanıma sonucu çocuk babaya karşı gayrisahih nesepli duruma gelebildiği halde, özel kanunlara dayanılarak nesebin düzeltilmesi çocuğu babaya karşı sahih nesepli hale getirmektedir.

Evli bir erkekle evli olmayan bir kadının karı - koca gibi yaşamasından doğan çocukların nesepleri düzeltilebilirken, erkeğin resmî evliliği devam ettiği sürece bunların birbirleriyle evlenmeleri mümkün değildir. Bu husus daha önceki kanunlarda açıkça hükme bağlanmışken 2526 sayılı Kanun böyle bir hükme gerek duymamıştır. Gerçekten Medenî Kanunumuzun bu konuda yeterli yasaklayıcı hükümleri varken özel kanunlarda bunun tekrarına gerek yoktur.

⁸ Krügger, sh. 289, ff; 298.

⁹ Aynı görüşte: Zevkliler, sh. 172; özellikle sh. 178; Arslan, sh. 113.

¹⁰ Zevkliler, sh. 179.

3. Evli bir kadınla bir erkeğin karı - koca gibi yaşamasından doğan çocuklar :

Evli bir kadından evlilik dışı doğan çocukların neseplerinin düzeltilmesi daha önceki özel kanunlarda tanınmamıştı ve uygulamada da kadının evli olması halinde nesebinin düzeltilmesi kabul edilmemekteydi ¹¹. 2526 sayılı Kanunla bu çocukların da neseplerinin düzeltilebilmesi bazı şartlarla kabul edilmiştir (md. 4; Yönetmelik md. 6).

Bilindiği gibi Medenî Kanunumuzda evlilik birliği devam ettiği sürece bu dönemde doğan çocukların neseplerinin sahih olduğu yönünde «sahih nesep karinesi» denen bir karine mevcuttur (md. 241). Baba bu karineyi nesebin reddi davası açmak suretiyle çürütebilir (Md. 243 - 244). Böyle bir dava açılmadığı sürece evli bir kadının doğurduğu çocuklar onun kocasına ait olup, ona sahih nesep bağı ile bağlıdır.

2526 sayılı Kanun bu konuda da Medenî Kanunun bu genel ilkesine istisna teşkil edecek bir esas getirmiştir. Kanunun 4. maddesindeki şartların varlığı halinde kocanın doğan çocuğun nesebini red davası açmasına gerek olmaksızın çocuğun nesebi reddedilmiş sayılmakta ve çocuk kadının karı - koca gibi yaşadığı erkeğe sahih nesep bağı ile bağlanmaktadır.

Evli bir kadınla bir erkeğin karı - koca gibi yaşamasından doğan çocukların neseplerinin düzeltilmesi için gerekli şartları aslı ve şekli şartlar olmak üzere ikiye ayırmak gerekir.

a) Aslı Şartlar : aa) Kadının evli olması. Erkeğin evli veya bekâr olması önem taşımaz. bb) Kadının evliliğinin boşanma ile son bulması. cc) Boşanma kararında nesebi düzeltilcek çocuğun veya çocukların kocadan olmadığına açıkça belirtilmesi.

b) Şekli Şartlar : aa) Ana, babadan boşanan koca, baba olduğunu kabul eden kişi ile çocuğa mahkemece tayin edilecek kayyımın birlikte form dilekçeyi imzalayıp yazılı başvuruda bulunmaları. bb) Çocuk reşit ise kendisinin, vesayet altında ise vesayet makamının izni ile vasinin rızasının alınması.

¹¹ 2HD. 20.2.1973 E. 208, K. 1003 İBD. 1973 sh. 395.

B) EVLİLİK DIŞI ÇOCUĞUN NESEBİNİN DÜZELTİLMESİNİN ŞEKLİ

Nesep düzeltme talebi öncelikle ana baba tarafından yapılacaktır. Yönetmelikte ana ve baba nesep düzeltme işlemini yaptırmakla zorunlu kılınmışlardır (md. 9 f. 1). Kanunun 14 ve Yönetmeliğin 46. maddesi bu zorunluluğu yerine getirmeyen ana ve baba için 5000 liradan az olmamak üzere para cezası öngörmüştür.

Ana ve babadan birinin veya her ikisinin ölmüş olmaları halinde sağ kalan eş veya çocuğun vasisi, vasi tayin edilmemişse büyük ana ve babaları ya da kanunî mirasçıları da böyle bir başvuruda bulunmakla yükümlüdürler (Yönetmelik md. 9 f. 2). Aynı yükümlülük korunmaya muhtaç çocukların bulunduğu müesseseler ve yanlarında başkalarının çocuklarını bulunduranlar için de getirilmiştir (Yönetmelik md. 11; 12). Kanun ayrıca yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki yıl içinde yani 22 Eylül 1983'e kadar ¹² nesep düzeltme için başvurulmaması halinde köy ve mahalle muhtarlarına kendi bölgeleri içinde tarama yaparak bu çocukların nesep düzeltme işlemlerini yaptırmalarını öngörmektedir (md. 8; Yönetmelik md. 10/b).

Nesep düzeltme için gerekli form dilekçelerin çocuk bekâr erkek ve kadının veya evli erkek ile evli olmayan bir kadının karı koca gibi yaşamalarından doğmuş ise ana ve baba tarafından birlikte imzalanması gerekir (Yönetmelik md. 5). Çocuk evli bir kadınla bir erkeğin karı - koca gibi yaşamasından doğmuşsa ana ile baba olduğunu kabul eden erkek dışında, boşanmış kocanın ve çocuğa tayin edilecek kayyımın da form dilekçeyi imza etmeleri gerekir. Eğer ana veya babadan birisi veya her ikisi ölmüşse sağ kalan eş veya çocuğun vasisi, vasi tayin edilmişse büyük ana ve baba ya da kanunî mirasçıları tarafından nesep düzeltme talebinde bulunulacaktır (Yönetmelik md. 9). Nesep düzeltilecek çocuk 18 yaşından büyük ise başvuru dilekçesinde kendisinin de imzasının bulunması ve başvuruyu bizzat yapması gerekir (Yönetmelik md. 31).

Nesep düzeltmeye ilişkin başvuru, form dilekçesinin özel bölümünün karı - koca gibi yaşayanların oturdukları yerdeki muh-

¹² Önceki 1826 sayılı kanunun 3. maddesinin 2. fıkrasında bu süre 1 yıl olarak tespit edilmişti.

tarlarca onanmasından sonra yurt içinde o yerdeki valilik veya kaymakamlıklara yurt dışında ise konsolosluklara yapılır (Yönetmelik md. 5). Bu makamlar tarafından yapılan başvuru gerekli inceleme ve tescilin yapılması için nüfus idaresine havale edilir.

C) NESEBİN DÜZELTİLMESİNİN HÜKÜM VE SONUÇLARI :

Nesebin düzeltilmesi düzeltme anında değil geriye etkili olarak hüküm ve sonuçlar doğurur. Düzeltme için gerekli şartların tamamlandığı anda çocuk evlilik birliği içinde doğmuş gibi doğduğu tarihten itibaren sahih nesepli hale gelir (md. 10; Yönetmelik md. 16). Bu nedenle çocuk sahih nesepli çocuklara tanınmış olan bütün hak ve yetkilere doğduğu tarihten itibaren sahip olur (MK. md. 252). Bunun sonucu olarak çocuk babasının soyadını ve vatandaşlığını aldığı gibi onun birinci derecede kanunî mirasçısı olur¹³. 2526 sayılı Kanun gibi özel kanunlara göre nesebi düzeltilen çocuğun velayet hakkının kime verileceğini tayin yetkisinin Asliye Hukuk yargıcına ait olduğu kabul edilmektedir¹⁴.

Nesebi düzeltilen çocuğun sahih nesepli olan füruu da düzeltmenin hüküm ve sonuçlarından yararlanır (MK. md. 252 f. 1).

V — FİİLİ BİRLEŞMENİN EVLİLİK OLARAK TESCİLİNE VE NESEBİN DÜZELTİLMESİNE İTİRAZ :

A — Tescil ve Nesebi Düzeltme Talebinin Reddi İşlemine Karşı İtiraz :

Nüfus idareleri tarafından kanunî şartları taşımadığı gerekçesiyle evlenmenin tescili ve nesep düzeltme taleplerinin reddilmesi halinde talepte bulunanlar bu karara karşı 30 gün içinde o yerin sulh hukuk yargıçlığına itirazda bulunabilirler. Sulh hukuk yargıcı nüfus idaresinden dosyayı getirterek evrak üzerinde incelemesini yapıp en geç 60 gün içinde kararını verir (md. 7;

¹³ Akıntürk, sh. 275; Takinay, sh. 415; 2HD. 24.3.1961, E. 5236, K. 1569 İKİD. 1960 - 1965, c. 1, No: 785, sh. 781 - 782.

¹⁴ Tekinay, sh. 415; Ö.tan, sh. 334; 2HD. 18.3.1976 E. 2141, K. 2381 RKD. 1976 s. 10, sh. 1407; 2HD. 21.4.1975, E. 3568, K. 3718, RKD. 1975 s. 12, sh. 26. 2HD. 14.6.1977, E. 1977/3721, K. 1977/4909, YKD. Mart 1979, s. 3, c. 5, sh. 330.

f. 2; Yönetmelik md. 29). Nesebin düzeltilmesi talebinin reddi halinde, talepleri reddedilen kişilerin genel hükümlere göre dava açma hakları saklı tutulmuştur (md. 12; Yönetmelik md. 30). Genel hükümlere dayanan böyle bir dava hakkı nesebin yargıç hükmüyle düzeltilmesine ilişkin dava ile (MK. md. 249) babalık davası (MK. md. 297) olabilir.

B — NESEBİN DÜZELTİLMESİ İŞLEMİ SIRASINDA İTİRAZ :

Nesep düzeltme talebine ilişkin form dilekçede ana baba veya bunların ölmüş olmaları halinde kanunî mirasçılardan biri tarafından birlikte imza edilmemişse, nüfus idareleri tarafından imzası eksik olan ana veya babaya, bunların ölmüş olmaları halinde nüfus kaydından anlaşılan kanunî mirasçılara, bunlar da yoksa maliyeye nesep düzeltme talebi bildirilir. Ana veya babanın, bunların ölmüş olmaları halinde de kanunî mirasçılarının bulunmaması veya adreslerinin bilinmemesi durumunda en son ikametgahında, bu da belli değilse nüfusa kayıtlı oldukları yerde 30 gün süreyle nesep düzeltme talebi ilan edilir (md. 6; Yönetmelik md. 25).

Bu bildirim ve ilanın amacı ilgilileri nesebin düzeltilmesinden haberdar etmek ve bu işleme bir itirazları varsa bunu bildirmelerini sağlamaktır. İşte bu amaçla kanun ilgililere bildirim veya ilan tarihinden itibaren 30 gün içinde nüfus idaresinin bulunduğu yerdeki sulh hukuk yargıçlığına nesep düzeltme işlemine itiraz hakkı tanınmıştır (md.7/ f.1; Yönetmelik md. 27).

İtiraz üzerine yargıç durumu derhal nüfus idaresine bildirir. Bu durumda yargıcın kararına kadar herhangi bir işlem yapılmaz (md. f. 1; Yönetmelik md. 28 f. 1).

İtirazda bulunanın dayanabileceği noktalar çocuğun kendi sulbünden gelmediği ya da çocuğun anası ile olan ilişkisinin kanunun aradığı nitelikte karı koca gibi yaşama şeklinde olmadığı, ana ile baba arasında kesin bir evlenme engeli bulunduğu gibi hususlara ilişkin olabilir. İtirazda bulunan baba olduğu iddia edilen kişi ise bu çocuğun kendi sulbünden gelmediğini babalık davasındaki babalık karinesini çürüterek ispat edebilir. O bunu ananın doğumundan evvelki 180 ila 300 gün arasında başkası ile cin-

si münasebette bulunduğunu ya da ananın iffetsizliğini ispat ederek sağlayabilir ¹⁵.

İtiraz usul hukuku bakımından bir nizasız kaza yolu olup, yargıç yapılan itirazı dosya üzerinden inceler ve bu konudaki kararını 60 gün içinde verir (Yönetmelik md. 28 f. 2). Yönetmelikte itirazın kabulü halinde verilen kararın kesin olduğu belirtilmiştir (md. 28 f. 3). Ancak bunu verilen karara karşı Yargıtay yolunun kapalı olduğu şekilde anlamak gerekir. Yoksa verilen bu karar nesebe ilişkin bir dava bakımından kesin hüküm teşkil etmez ¹⁶. Bu karara rağmen ana ve çocuk için Medeni Kanunun genel hükümlerine dayanarak babalık davası (MK. md. 297) açma yolu açıktır.

C — EVLİLİĞİN TESCİLİNDEN VE NESEBİN DÜZELTİLMESİNDEN SONRA İTİRAZ :

2526 sayılı kanunun 12. maddesinde bu kanun gereğince yapılmış olan tescil ve nesep düzeltmelerine karşı ilgililerin genel hükümlere göre dava hakkı saklı tutulmuştur (Yönetmelik md. 30). Buna göre ilgililer Medeni Kanunun genel hükümlerinde tanınmış genel dava yollarına başvurarak fiili birleşmelerin evlilik olarak tescili ve nesep düzeltme işlemlerine karşı itiraz yoluna başvurabilirler.

2526 sayılı kanunun 3. maddesindeki şartlara uygun olarak yapılan bir evliliğin tescil işlemine karşı genel hükümlere göre itiraz bu evliliğin butlanını ileri sürmek şeklinde olabilir (MK. md. 115-120; 124). Böyle bir iddiayla açılacak olan böyle bir davanın konusunu tescil edilen evliliğe karşı taraflardan birinin veya her ikisinin evli olduğu, temyiz kudretinden daimi olarak yoksun veya akıl hastası olduğu ya da eşler arasında yasak derecede hısımlık bulunduğu gibi mutlak butlan sebepleri veya temyiz kudretinden geçici yoksunluk, hata, hile, tehdit nedeniyle irade bozukluğu gibi nisbi butlan sebepleri oluşturabilir. Daha önce de belirtmiş olduğumuz gibi 2526 sayılı kanunun uygulanma esaslarını göstermek üzere çıkarılan yönetmeliğin 20. maddesi reşit olmayan kişilerin evlenmelerinde ana ve babanın izni şartını aramadığından burada böyle bir izin olmadan yapılan ev-

¹⁵ Ayiter, sh. 221.

¹⁶ Ayiter, sh. 221.

likliklerde genel hükümlerden (MK. md. 120/1) farklı olarak ana babaya evliliği iptal hakkı tanınmaz.

Çocuğun nesebinin düzeltilmesine karşı genel hükümlere dayanan dava MK. md. 251'de nesebin ana ve babanın sonradan evlenmesi veya yargıç hükmüyle düzeltilmesine karşı öngörülen iptal davası veya bir menfi tesbit davası olabilir.

2526 sayılı kanununun 12. maddesinde dava hakkı «İlgililere» tanınmış ve bu ilgililerin kimler olduğu belirtilmemiştir. Bu kişiler arasında herşeyden önce nesebi düzeltilen çocuğun kendisi yer alır. Çocuk dışında çocuğun adına tescil edildiği baba, babanın kanunî mirasçıları ve çocuğun gerçek babası olabilir¹⁷. Önceki 4727 ve 5524 sayılı kanunlar savcılarını da iptal davası açma hakkına sahip ilgililer arasında saymıştı. Sonraki kanunlarda ve aynı şekilde 2526 sayılı kanunda buna benzer bir hükme yer verilmemiştir. Fakat Medenî Kanunda nesebin reddine (MK. md. 245) ve tanımada (MK. md. 294) savcılara da kamu davası açma hakkı verilmesi karşısında aynı nitelikte olan özel kanunlara göre nesebin düzeltilmesinde de savcılarının iptal davası açma hakkı olduğu kabul edilmektedir¹⁸.

2526 sayılı kanun tamamlanmış nesep düzeltme işlemlerine karşı açılacak dava için, kendisinden önceki özel kanunlardan farklı olarak, özel bir dava açma süresi öngörmemiştir. Kanunda ilgililerin dava hakkının genel hükümlere dayandığı belirtildiğine göre genel hükümlerde bu davalar için öngörülmüş olan dava zamanaşımı ve hak düşürücü süreler uygulanacaktır. Buna göre MK. md. 251'e dayanan nesebin düzeltilmesi işleminin iptaline ilişkin davada bu maddede öngörülen üç aylık hak düşürücü süre 2526 sayılı kanuna dayanılarak yapılan nesep düzeltme işlemlerinin iptali için de geçerlidir. Bu süre ilgililerin nesebin düzeltilmesini öğrendikleri tarihten itibaren işlemeye başlar.

Dava sonunda verilen karar nesebin düzeltilmesi işlemi sırasında sulh hukuk yargıcının verdiği karardan farklı olarak nesep konusunda kesin hüküm teşkil eder. Eğer bu davada ilgililer çocuğun o kimsenin sulhünden gelmediğini ispat etmişlerse bu takdirde bu husus artık yeni bir dava, özellikle bir babalık davası yoluyla da tartışma konusu yapılamaz.

¹⁷ Ayiter, sh. 222.

¹⁸ Ayiter, sh. 222; Akıntürk, sh. 274; 2HD. 27.3.1979, E. 1979/2321, K. 1979/2517 YKD. Ağustos 1979, s. 8, c. 5, sh. 1122.

VI — DAHA ÖNCEDEN AÇILMIŞ OLAN BABALIK DAVALARININ DURUMU :

2526 sayılı Kanunun geçici maddesine göre, kanunun yürürlüğe girmesinden önce açılmış olup da henüz sonuçlanmamış her çeşit babalık davasında, şartların mevcut olması halinde, davacı davasının bu kanuna göre sonuçlandırılmasını isteyebilir. Bu durumda davalı, davacının iddiasını genişlettiği itirazında bulunamayacaktır. O halde 2526 sayılı kanunun yürürlüğe giriş tarihi olan 22 Eylül 1981'den önce açılmış bütün babalık davaları, eğer evlilik dışı çocuk erkek ve kadının karı koca gibi yaşamasından doğmuş ise, bu kanuna göre incelenip karara bağlanacaktır. Davacı babalık davasını babanın evli olması nedeniyle sadece malî sonuçlu babalık davası olarak açmış olabilir. Zira Medenî Kanunumuz cinsi münasebet sırasında babanın evli olmasını şahsî sonuçlu babalık davası için engel olarak kabul etmiştir (md. 310/11). Halbuki 2526 sayılı kanun evli bir erkeğin evli olmayan bir kadınla karı koca gibi yaşamasından doğan çocukların da neseblerinin düzeltilebileceğini kabul etmektedir. Bu durumda davacı önceki malî sonuçlu babalık davasının çocuğun, karı koca gibi yaşamadan doğmuş olması şartıyla, 2526 sayılı kanuna göre karara bağlanmasını, yani çocuğun nesebinin sahîh nesep olarak düzeltilmesini isteyebilecektir.

SONUÇ :

2526 sayılı Kanunun amacı evlilik dışı birleşmelerin bazı şartlarla evlilik olarak tescilini ve bu tür birleşmelerden doğan çocukların neseplerinin düzeltilmesini sağlamaktır. Ancak kanunun getirdiği bu çözüm de bundan önceki kanunlar gibi geçici olmaktadır. Beş yıl sonra bu kanun yürürlükten kalkacak, evlilik dışı birleşmeler eskiden olduğu gibi devam edecek, kanun koyucu bu sosyal zorlama karşısında 2526 sayılı Kanunun benzeri, yeni beş yıllık bir kanun daha yürürlüğe koyacaktır.

Görülüyor ki bu tür özel kanunlarla ülkemizde devam etmekte olan evlilik dışı birleşmeler sorununa bir çözüm getirilememektedir. Burada Medenî Kanunla, toplumumuzdan bir türlü atamadığımız bir eski geleneğin savaşı söz konusudur. Medenî Kanunun tek kadında evlenme esasına ilişkin emredici kuralından vazgeçmemekte kararlı görünen kanun koyucu zaman zaman özel kanunlar çıkarmak suretiyle evlilik dışı birleşmelerin yarattığı

hukuksal sorunlara çareler getirmektedir. Kanımızca bu sorunun temelden çözümü bu tür özel kanunlarla getirilen geçici çözümlerle değil, halen toplumumuzun büyük bir kesiminde devam eden evlilik dışı birleşme, özellikle birden fazla kadına sahip olma eğiliminin sebeplerini tesbit edip ortadan kaldırmaya bağlıdır. Birden fazla kadınla evlilik dışı olarak yaşamının çeşitli sebepleri sayılmakta ve buna bağlı olarak değişik çözümler önerilmektedir¹⁹. Bunlar arasında evlilik dışı birleşmelerin sebepleri olarak Medeni Kanunun evlenme merasiminde uzun formaliteler araması ve boşanmayı güçleştirmesi sayılmakta, bu nedenle kanunlarda yapılacak olan değişmelerle bu yönde düzenlemelere gidilmesi önerilmektedir. Bu öneri bir erkeğin bir kadınla ve evlilik dışı olarak birleşmesi halleri için doğrudur. Ancak ülkemizde evlilik dışı birleşmelerin büyük çoğunluğu ve esas sorun kaynağı olanı bir erkeğin birden fazla kadınla evlilik dışı yaşaması halidir. Bu tür birleşmelerin önlenmesinin bir eğitim ve kültür sorunu olduğu kanısındayız. Erkeğe birden fazla kadına sahip olmasının, kadına da kocasını başka kadınlarla bölüşmesinin ve kocasının ikinci karısı olmasının yanlışlığı ve sakıncaları anlatılıp inandırılmadıkça toplumumuzun büyük bir kesimi Medeni Kanunumuzun getirdiği önemli bir devrimden mahrum kalacaktır. Bu geleneğin devam ettiği yörelerde halkın bu yönde eğitilmesi büyük bir eğitim seferberliğini gerektirmektedir. Bu konuda köy muhtarları, öğretmenler, üniversite öğretim üyeleri ve kitle yayım araçlarından özellikle basın ve radyo-televizyondan yararlanılmak suretiyle bu seferberlik bir an önce başlatılmalıdır.

¹⁹ Bkz. Kanun Dışı Birleşmeler ve Nesebi Sahih Olmayan Çocuklar Hakkında Rapor, AD. 1942, s. 12, sh. 1327 vd.

KISALTMALAR

ABD	Ankara Barosu Dergisi
AD	Adalet Dergisi
Bkz.	Bakınız
c.	Cilt
E	Esas
HD	Hukuk Dairesi
İBD	İstanbul Barosu Dergisi
İKİD	İlmi ve Kazai İçtihatlar Dergisi
K.	Karar
RKD	Resmî Kararlar Dergisi
s.	sayı
sh.	sahife
Y.	Yargıtay
YKD	Yargıtay Kararlar Dergisi
YHGK	Yargıtay Hukuk Genel Kurulu
yuk	yukarıda

YARARLANILAN ESERLER

- Akıntürk, Turgut. : Aile Hukuku, 3. baskı Ankara 1978
- Arslan, Ramazan. : Die türkischen sog. «Amnestiegesetze» und das Verbot einer Anerkennung von Ehebruchskindern in Artikel 292 türk. ZGB., Das Bayerische Landesamt D. 1604 E., 28. Jahrgang Nr. 10, im Oktober 1976
1976 s. 113-114
- Ayiter, Nuşin : Bir Yargıtay Genel Kurulu Kararı Münaşebetiyle, ABD. 1966, c. 23, s. 2, sh. 220-226.
- Feyzioğlu, Feyzi Necmettin. : Aile Hukuku Dersleri, İstanbul 1971
- Krüger, Hilmar. : Fragen des Familienrechts : Osmanisch islamische Tradition versus Zivilgesetzbuch, ZSR., 1976, I. Halbband, 287 ff.
- Oğuzoğlu, H. Cahit : Medeni Hukuk, Şahsın Hukuku, Aile Hukuku, 5. Basım, Ankara 1963
- Öztaş, Bilge : Aile Hukuku, Ankara 1979
- Tekinay, Selâhattin Sulhi. : Türk Aile Hukuku, İstanbul 1978
- Zevkliler, Aydın. : Besteht ein Widerspruch zwischen dem türkischen Zivilgesetzbuch und dem Amnestiegesetz über die Anerkennung ausserhelicher Kinder? Annelés de la faculté de droit D'İstanbul, no : 42-1979, 25 e Annee Tome XXVI, İstanbul 1979, s. 171 - 183.

KANUN NO : 2526

BİR EVLENME AKDİNE DAYANMAYAN BİRLEŞMELERDEN
DOĞAN ÇOCUKLARIN NESEPLERİNİN DÜZELTİLMESİNE VE
BU BİRLEŞMELERİN EVLİLİK OLARAK TESCİLLERİNE
İLİŞKİN KANUN

18 Eylül 1981

[Resmî Gazete ile neşir ve ilânı : 22 Eylül 1981 — Sayı : 17466]
5. t. Düstur, c. 20 — s.

Amaç :

Madde 1 — Bu Kanunun amacı, evlilik dışında doğan çocukların neseplerinin ana ve babaya göre düzeltilmesini ve bir evlenme akdi yapmaksızın fiilen karı koca gibi yaşayanlardan evlenmelerine kanuni engel bulunmayanların bu birleşmelerinin bazı şartlarla evlilik olarak tescilini sağlamaktır.

Kapsam :

Madde 2 — Bu Kanun evlilik dışında doğan çocukların neseplerinin düzeltilmesini ve fiili birleşmelerin evlilik olarak tesciline ilişkin usul ve esasları kapsar.

Tescil :

Madde 3 — Türk Medenî Kanununun yürürlüğe girdiği 4.10.1926 tarihinden bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar, evlendirmeye yetkili merciler önünde yapılmış bir evlenme akdi olmaksızın, birleşip karı koca gibi yaşamış olanlardan doğan çocuklar, aşağıda belirtilen esaslara göre, sahih nesepli olarak baba hanesine tescil edilirler. Bu birleşmeler kanuni bir engel bulunmamak, müşterek çocukları olmak şartıyla ve tarafların yazılı isteği üzerine evlilik olarak tescil edilir.

Evli bir erkekle, evli olmayan bir kadının karı koca gibi yaşamalarından doğmuş olan çocuklarda; her ikisi de ölmüş olsalar bile, sahih nesepli olarak, ana ve babalarının adları gösterilmek suretiyle baba hanesine tescil edilirler.

Karı koca gibi yaşamaları ölüm veya başka sebeplerle devam etmemiş olanların, birlikte yaşadıkları zaman içinde ana rahmine düşmüş olan çocukları dahi yukarıdaki hükümlere göre sahih nesep olarak ana ve babalarının adları gösterilmek suretiyle baba hanesine tescil edilirler.

Daha önce çocuk ananın nüfustaki hanesine tescil edilmiş ise, nesebi düzeltilerek gerçek ana ve baba adı ile baba hanesine nakledilir. Medenî Kanununun 249 ncü maddesi hükmü saklıdır.

Evli Bir Kadınla Bir Erkeğin Birleşmesinden Doğan Çocuklar :

Madde 4 — Evli bir kadınla bir erkeğin karı koca gibi yaşamalarından doğan çocukların, kadının evliliğinin boşanma ile son bulması ve boşanma kararında çocuğun kocadan olmadığına açıkça belirlenmesi halinde; ana, boşanmış koca, baba olduğunu kabul eden erkeğin ve çocuğa tayin olunacak kayyımın birlikte yazılı başvuruları halinde bu çocukların da, baba tarafından nesebi reddedilmiş çocuklar gibi, nesepleri gerçek babaya göre düzeltilir. Ancak çocuk reşit ise kendisinin, vesâyet altındaysa vesâyet makamının izniyle vasinin muvafakatı da alınır.

Nesep Düzeltmesinde Süre :

Madde 5 — Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 300 gün içinde doğan çocuklar ile ana ve babaları hakkında 3 ve 4 ncü madde hükümleri uygulanır.

Nesep Düzeltmesinde Usul :

Madde 6 — İlgililer yukarıdaki maddelerde sözü edilen nesep düzeltme ve tescil işlemlerinin yapılmasını, oturduğu yer muhtarınca onanmış bir form dilekçe ile mahallin en büyük mülkiye amirinden isterler.

Nüfus idareleri, bu belgeyi birlikte imza etmemişlerse imzası eksik olan ana ve babaya, bunların ölmüş olmaları halinde kanuni mirasçılarını bildirilir. Kanuni mirasçılarının bulunmaması veya adreslerinin bilinmemesi halinde durum ilgililerin bilinen ikametgâhlarının nüfus köy ve belediye dairelerinde 30 gün süre ile asılmak suretiyle ilan edilir. Bu süre içinde sulh hukuk hâkimine itiraz edilmezse tescil ve nesep düzeltme işlemi yapılır.

Nesep Düzeltilmesine İtiraz :

Madde 7 — İlgililer nesep düzeltilmesine karşı bildirim veya ilanın başlangıç tarihinden itibaren 30 gün içinde o yer sulh hukuk hâkimine itiraz edebilirler. İtiraz halinde durum, söz konusu hâkim tarafından derhal nüfus idaresine bildirilir. Bu halde nüfus idaresi nesep düzeltilmesi işlemini hâkimin kararına kadar geri bırakır.

Nüfus idarelerince, kanunî şartları taşımadığı gerekçesiyle evlenmenin tescili veya nesep düzeltme işlemlerinin reddedilmesi halinde de, bu red kararına karşı 30 gün içinde yine sulh hukuk hâkimine itiraz edilebilir. İtirazlar evrak üzerinde incelenerek en geç 60 gün içinde karara bağlanır.

Muhtarların Yükümlülüğü :

Madde 8 — İlgililer tarafından bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 2 yıl içinde nesep düzeltme işlemlerinin yapılması için başvurulmaması halinde, köy veya mahalle muhtarları kendi bölgeleri içerisinde, nüfus kütüklerin tescil ve nesepinin düzeltilmesi gerekli çocukları tespitle, nüfus idarelerine bildirmek, tescil veya nesep düzeltme işlemlerini yaptırmakla yükümlüdürler.

Tarama Yaptırılması :

Madde 9 — Bu Kanunun kapsamına giren doğumları araştırarak tespit ve tescillerini sağlamak üzere valilik ve kaymakamlıklarca şehir, kasaba, mahalle ve köylerde sık sık tarama yapılır. Tarama sırasında tespit edilen ve bu Kanun kapsamına giren doğumlar için birer tutanak düzenlenip muhtar ve ilgililerce imzalanır. Tescil ve nesep düzeltmeleri 6 ncı madde hükümleri uyarınca yapılır.

Bu taramalarda vali ve kaymakamlar, adli ve askeri kuruluşlar (Jandarma hariç) dışındaki bütün memurları, esas hizmetlerini aksatmayacak şekilde görevlendirilebilirler.

Tarama giderleri için, kanunun yürürlükte bulunduğu süre içinde her yıl İçişleri Bakanlığı Nüfus İşleri Genel Müdürlüğü bütçesine yeteri kadar ödenek konulur.

Evlenme ve Nesep Düzeltilmesinin Sonuçları :

Madde 10 — Bu Kanuna göre yapılan evlenme işlemleri, evrakın nüfus idarelerine havale edildiği günden; nesepin düzeltilmesi de doğum tarihinden itibaren hüküm ifade eder.

Belgelerin Saklanması :

Madde 11 — Blidiri ve duyurunun yapıldığına ve itiraz edilmediğine ilişkin tutanaklar ile mahkeme ve hâkim kararları nüfus idarelerince saklanır.

Dava Hakkının Saklı Olması :

Madde 12 — Bu Kanun gereğince yapılmış olan tescil ve nesep düzeltmelerine karşı ilgililerin genel hükümlere göre dava hakları saklıdır.

Muafiyet :

Madde 13 — Bu Kanuna göre verilecek dilekçeler, belgeler ve yapılacak işlemler ile açılacak davalar her türlü resim ve harçtan muafır.

Ceza :

Madde 14 — Bu Kanunla görevlendirilenler ile çocuğun nesbini düzelttirmeyenlere, o yerin il veya ilçe idare kurullarınca 5 000 liradan az olmamak üzere hafif para cezası verilir. Para cezalarının tahsilinde Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri uygulanır.

Cezaların Affı :

Madde 15 — Bu Kanunun yürürlük tarihinden itibaren 2 yıl içinde bildirilmiş olmak kaydı ile 24.2.1972 tarih ve 1543 sayılı Genel Nüfus Yazımı Kanunu, 5.5.1972 tarih ve 1587 sayılı Nüfus Kanunu hükümlerine göre para cezası alınmasının gerekli olduğu hallerde herhangi bir cezai işlem yapılmaz. İdare kurullarınca karar verilip de tahsil edilmemiş para cezaları da affedilmiştir.

Yönetmelik :

Madde 16 — Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin hususlar. İçişleri Bakanlığınca 3 ay içinde çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

Yürürlük Süresi :

Madde 17 — Bu Kanun yayımı tarihinden itibaren 5 yıl sonra yürürlükten kalkar.

Geçici Madde — Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce açılmış olup da sonuçlanmamış her çeşit babalık davasında, şart-

ların mevcut olması halinde, davacı, davasının bu Kanuna göre sonuçlandırılmasını isteyebilir. Bu halde davalı, iddianın genişletildiğini ileri süremez.

Yürürlük :

Madde 18 — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme :

Madde 19 — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

YÖNETMELİKLER

İçişleri Bakanlığından :

Bir Evlenme Akdine Dayanmayan Birleşmeden Doğan Çocukların Neseplerinin Düzeltilmesine ve Bu Birleşmelerin Evlilik Olarak Tesciline İlişkin Kanunun Uygulanmasına Ait Yönetmelik

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Esaslar

Amaç :

Madde 1 — Bu yönetmeliğin amacı, evlilik dışında doğan çocukların neseplerinin ana ve babaya göre düzeltilmesine, bir evlenme akdi yapmaksızın fiilen karı koca gibi yaşayanların, bu birleşmelerinin, bazı şartlarla, evlilik olarak tescillerine ve nüfus taramalarına ilişkin işlemleri düzenlemektir.

Kapsam :

Madde 2 — Bu yönetmelik, evlilik dışında doğan çocukların neseplerinin düzeltilmesine, karı koca gibi fiilen bir arada yaşayanların bu birleşmelerinin evlilik olarak tesciline ve yapılacak taramaların esas ve usullerine ilişkin hükümleri kapsar.

Tanımlar :

Madde 3 — Bu yönetmelikte geçen deyimlerden;

a) «Bakanlık» İçişleri Bakanlığı,

b) «Genel Müdürlük» Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü,

c) «Vatandaşlık durumları düzgün olmayanlar» Türkiye'de bulunan ve nüfus kütüklerine kayıtlı olmadıkları halde Türk vatandaşı olduklarını iddia eden reşit kişileri,

d) «Müsvette defteri» vatandaşlık durumları düzgün olmayanların kaydedildiği defteri,

e) «Yabancı» Türk vatandaşı olmayanları,

f) «Geçici kimlik kartı defteri» vatandaşlık durumları düzgün olmayanlara verilen geçici kimlik kartlarının işlendiği defteri,

İfade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Nesep Düzeltilmesine İlişkin Esaslar

Nesebi düzeltilecek çocuklar :

Madde 4 — Bu yönetmelik hükümlerine göre;

a) Bekar kadın ve erkeğin bir evlenme akdine dayanmaksızın fiilen karı koca gibi birlikte yaşamalarından,

b) Evli bir erkeğin evli olmayan bir kadınla birlikte yaşamısından,

c) Fiilen karı koca gibi yaşayıpta, ölüm ya da herhangi bir nedenle birlikte yaşamaları sona ermiş olanlardan,

d) Evli bir kadının karı koca gibi başka bir erkekle yaşamısından,

Birlikte yaşadıkları süre veya beraberliğin son bulduğu tarihten itibaren 300 gün içinde dünyaya gelen çocukların, aşağıdaki maddelerde yer alan usul ve esaslara göre, nesepleri düzeltilir veya bunlar düzgün nesepli olarak baba hanesine geçirilirler.

Nesep düzeltirme için başvurma :

Madde 5 — Nesep düzeltme işlemi yapılabilmesi veya çocuğun düzgün nesepli olarak baba hanesine kaydedilebilmesi için 4 üncü maddenin a, b ve c bentlerinde belirtilen çocukların ana ve babalarının birlikte imza ettikleri, özel bölümü oturdukları yer muhtarlığınca imza ve mühürle onanmış bir form dilekçe ile Vali ve Kaymakamlıklara, yurt dışında Konsolosluklara başvurmaları gereklidir.

Evli bir kadının başka bir erkekle yaşamasından olan çocuklar :

Madde 6 — Evli bir kadınla başka bir erkeğin karı koca gibi yaşamalarından dünyaya gelmiş çocukların, nesebi reddedilmiş çocuklar gibi, neseplerinin gerçek babaya göre düzeltilebilmesi için :

- a) Kadının evliliğinin boşanma ile son bulmuş olması,
- b) Boşanma kararında nesebi düzeltilecek çocukların kocadan olmadığının açıkça belirlenmesi,
- c) Form dilekçenin; ana, boşanmış koca, baba olduğunu kabul eden kişi ile mahkemece tayin edilecek kayyum tarafından birlikte imza edilmiş olmaları,
- d) Çocuk reşit ise kendisinin, vesayet altında ise vesayet makamının izni ile vasinin muvafakatının alınması,
Gereklidir.

Kayyum tayini :

Madde 7 — Yukarıdaki maddede sözü edilen kayyum, çocuklar küçük iseler ana veya baba olduğunu kabul eden kişinin, reşit iseler bizzat kendilerinin başvurmaları üzerine, ikametgâhları Sulh hukuk hâkimi tarafından tayin edilir.

Mahkemenin bu konudaki kararının bir örneği form dilekçeye eklenir.

Kayyum mahkemenin vermiş olduğu yetki çerçevesinde nesebi düzelttirmek için gerekli bütün işleri yapar.

Dilekçelerde ilgili bütün tarafların imzalarının bulunması hali :

Madde 8 — Form dilekçede ilgili tarafların tamamının imzalarının bulunmaması halinde, nüfus idarelerince dilekçe kabul edilip işleme konulur. Ancak imzası eksik olanlara, bu yönetmeliğin 24 üncü maddesi uyarınca, gerekli bildirim veya ilân yoluyla duyuru yapılmadıkça nesep düzeltme veya tescil işlemi yapılmaz.

Nesep düzeltme işlemlerinde ilgililerin yükümlülüğü :

Madde 9 — Ana ve babalar, bu yönetmelik kapsamına giren çocuklarının, nesep düzelttirme işlemlerini yaptırmak veya nüfus kütüklerine tescil ettirmekle yükümlüdürler.

Nesep düzeltme işlemleri, ana ve babadan birinin veya her ikisinde ölmüş olmaları halinde, sağ kalan eş veya çocuğun vasisi, vasi tayin edilmemiş ise büyük ana ve babaları ya da kanuni mirasçuları tarafından yaptırılır. (Muhtarların yükümlülüğü saklıdır.)

Muhtarların yükümlülüğü :

Madde 10 — Köy ve mahalle muhtarları :

a) Bu yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren kendi bölgelerinde derhal araştırma ve tarama yaparak, ana ve babası bilinmeyen veya bulunmayan, nüfus kütüklerine tescil edilmemiş kimsesiz küçük çocuklar olup olmadığını tesbitle, nüfus idarelerine bildirmek ve tescillerini sağlamakla,

b) Ana ve babaları bilinen evlilik dışında doğmuş ve ilgililerce nesep düzeltme işlemleri 22 Eylül 1983 tarihine kadar yaptırılmamış çocukların, bu tarihten itibaren nesep düzeltme işlemlerini yaptırmakla,

c) Bu yönetmeliğin kapsamına giren nesep düzeltme veya fiili birleşmelerin evlilik olarak tescili için ilgililerce kendilerine başvurulması halinde, gerektiği takdirde süratle inceleme ve araştırma yaparak müracaat formlarını, aksine bir bilgi ile gör-güleri varsa burada belirtmek suretiyle, vakit geçirmeksizin imza ve mühürle onaylamakla,

d) Kendi bölgelerinde, nüfus kütüklerine tescil edilmemiş reşit kişiler olup olmadığını araştırmak ve varsa bunların ad ve soyadlarını, ana baba adı ve soyadlarıyla nüfusta kayıtlı olduğu yerleri, medenî durumlarını ve açık adreslerini gösterir bir listesini düzenleyerek mahalli nüfus idaresine vermekle,

e) Bu yönetmelik hükümlerine göre, bölgelerinde tarama yapmak üzere yetkili makamlarca görevlendirilen ekiplere katılmak, kişi ve ailelerin durumlarının tam olarak açıklığa kavuşturulmasına esas olacak bilgileri vermekle,

Yükümlüdürler.

Korunmaya muhtaç çocukların bulunduğu müesseseler :

Madde 11 — Bu yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren, korunmaya muhtaç çocukların bulunduğu müesseselerin müdür veya sorumlu amirleri, müesseselerinde bulunan çocukla-

rın durumların inceleyerek nüfus kütüklerine tescil edilmemiş çocuklar varsa, bunların bilinen ana baba isimlerini ve nüfusta kayıtlı oldukları yere ait bilgileri nüfus idarelerine bildirmek ve çocukların nüfus kütüklerine tescillerinin yapılmasını sağlamakla görevlidirler.

Yanlarında başkalarının çocuğunu bulandıran aileler :

Madde 12 — Yanlarında kimsesiz veya ana babasının nerede olduğu bilinmeyen bir çocuğu barındıran veya yasal bir işlem yaptırmaksızın evlat edinmiş olan bütün aile reisleri, bu çocuklardan nüfus kütüklerinde kayıtlı olmayan ve ellerinde nüfus cüzdanı bulunmayanları, o yer muhtarından alacakları bir ilmuhaberle nüfus idarelerine bildirmek ve nüfus kütüklerine tescil ettirmek zorundadırlar.

Kimsesiz çocukların tescili :

Madde 13 — Bu yönetmeliğin 11 ve 12 inci maddelerinde belirtilen çocukların nüfusa tescilleri için yapılan başvurularda, nüfus idaresince doğum tutanağı düzenlenerek bildirimde bulunmanın imzası alınır. Çocuğun ana babasının tesbiti mümkün olmadığı takdirde oturduğu yerin son hanesine müstakil bir kütük sıra numarası altında tescili yapılarak, menfaatlerinin korunması için gereği yapılmak ve vasi tayin edilmek üzere, durum bir yazı ile o yer sulh hukuk hâkimine bildirilir.

Yabancı ana ve babanın çocukları :

Madde 14 — Karı koca gibi yaşayanlardan birisinin Türk vatanadaşı diğerinin yabancı olması halinde de, doğan çocukların nesepi yukarıdaki maddelerde belirtilen usul ve esaslara göre düzeltilir veya çocuklar sahih nesepi olarak Türk baba veya ana hanesine tescil edilirler.

Yurt dışında nesep düzeltilmesi için başvurma ve Konsolosluklarca yapılacak işlemler :

Madde 15 — Yurt dışında oturan vatandaşlarımız veya nesep düzeltilmesini isteyen yabancılar, oturdukları yer Türk Konsolosluklarına başvururlar. Başvurularda olayın cinsine göre bu yönetmelikte gösterilen form dilekçeler kullanılır.

Form dilekçeye çocuk yabancı bir ülkede doğmuşsa o ülke makamlarından alınacak doğum belgesi veya doktor raporunun

onanlı türkçe tercümesi ve yeterli posta kuponu eklenir. Form dilekçenin muhtara ayrılan bölümü Konsolosluklarca imza ve mühürle onaylanır.

Konsolosluklarca bu belgeler üzerine, çocuk Türk aile kütüklerine tescil edilmemiş ise, 2 örnek doğum tutanağı düzenlenerek onaylanır ve başvuru formları ile birlikte doğruca ilgili nüfus idaresine gönderilir.

Çocuk daha önce nüfus kütüklerine tescil edilmişse doğum tutanağı düzenlenmez. Form, dilekçe ve ekleri nesep düzeltme işlemi yapılmak üzere çocuğun kayıtlı olduğu nüfus idaresine gönderilir.

Yurt dışında nesebi düzeltilecek çocuğun ana ve babasından birinin Türk, diğerinin yabancı olması halinde çocuğun nesebinin düzeltilmesi yolundaki başvuruları Konsolosluklarca kabul edilerek yukarıdaki esaslara göre gereği yapılır.

Form dilekçenin ana ve baba tarafından birlikte imza edilmemiş olması halinde, nesep düzeltme isteği Konsolosluklarca, diğer tarafa duyurulur. Adres belli değilse duyuru Konsolosluk binasında asılmak suretiyle ilânen yapılır. Adresi belli olmayan tarafın Türk vatandaşı olması halinde 23 üncü maddeye göre de duyuru yapılmak üzere durum derhal ilgili nüfus idaresine bildirilir.

İlân veya duyuru tarihinden itibaren bir ay içinde Konsoloslukta itiraz olmadığı takdirde, evrak tescil işlemi için ilgili nüfus idaresine gönderilir.

İtiraz halinde 25 inci maddeye göre işlem yapılır.

Nesep düzeltilmesinin sonuçları :

Madde 16 — Bu yönetmelik hükümlerine göre, yapılacak nesep düzeltmeleri doğum tarihinden itibaren hüküm ifade eder.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Fiili Birleşmelerin Evlilik Olarak Tesciline İlişkin Esaslar ve Usul
Fiili birleşmelerin evlilik olarak tescil şartları :

Madde 17 — 4G10/1926 tarihinden itibaren bir evlenme akdi olmaksızın, fiilen karı koca gibi bir arada yaşayanların, bu birleşmelerinin evlilik olarak tescili için;

- a) Evlenmelerine kanunî bir engelin bulunmaması,
 - b) Bu yaşamlarından müşterek çocuklarının olması,
 - c) Her iki tarafın birbirleri ile evlenmek istediklerini, bu yönetmeliğin öngördüğü şekilde iki tarafça imzalanmış form dilekçe ile yetkili mercilere bildirmiş olmaları,
- Şarttır.

Yukarıdaki koşullardan herhangi birinin mevcut olmaması halinde istekler reddedilir.

Yurt içinde başvuru :

Madde 18 — Yurt içinde, fiili birleşmelerin evlilik olarak tescili için, oturulan yer Vâililik veya Kaymakamlıklarına 13 nolu form dilekçe ile başvurulur. Adı geçen makamlar form dilekçeleri nüfus idarelerine havale ederler.

Nüfus idareleri form dilekçeleri derhal kayıt defterine kaydederek evrakın üzerine ve kayıt numarasını yazarlar.

Yurt dışında fiili birleşmenin evlilik olarak tescili için başvuru :

Madde 19 — Yurt dışında oturan vatandaşlarımız, fiili birleşmelerinin evlilik olarak tescili için, oturdukları yer Türk Konsolosluklarına 13 nolu form dilekçe ile başvururlar. Eğer eşlerden biri yabancı ise vatandaşı olduğu devlet yetkili makamlarından alacağı evlenmesine engel bulunmadığı hakkındaki belgenin onanlı Türkçe tercümesi kadın ve erkeğin ikişer fotoğrafı, nüfus ve uluslararası aile cüzdanı bedeli olarak yeterli miktarda bir çek eklenir.

Formda bildirilen çocuklar daha önce aile kütüklerine tescil edilmemişlerse bunlar için ikişer nüsha doğum tutanağı düzenlenir.

Konsolosluklarca tamamlanan dosya gereği yapılmak üzere doğruca erkeğin, erkek yabancı ise kadının kayıtlı olduğu yer nüfus idaresine gönderilir.

Fiili birleşmenin evlilik olarak tesciline engel bir halin olup olmadığının araştırılması :

Madde 20 — Nüfus idareleri, fiili birleşmenin evlilik olarak tesciline ait 13 nolu form dilekçe üzerine, kadın ve erkeğin nüfus

aile kütük kayıtlarını, başvuranlar misafir nüfus ise ilgili nüfus idaresinden getirtilecek kayıt örneklerini inceleyerek;

a) Kadın ve erkeğin her ikisinin de kayden bekar veya daha önce yaptıkları evliliklerinin herhangi bir nedenle son bulup bulmadığını,

b) Evlenmelerine engel olacak şekilde yakın akraba olup olmadıklarını,

c) Mahkeme kararı ile verilmiş evlenme yasaklarının bulunup bulunmadığını,

Araştırırlar.

Evlenme engelinin bulunması halinde fiili birleşmenin evlenme olarak tescil talebi reddedilir.

Evlenmenin tescilinde kadın veya erkeğin reşit olmaması işlemin yapılmasını engellemez. Bu durumda olanlar için ana ve babanın muvafakları aranmaz.

Evliliğin resmîyet kazandığı tarih ve sonuçları :

Madde 21 — Fiili birleşmeler, bu birleşmenin resmi evlilik olarak tesciline ilişkin dilekçenin, isteğin reddedilmemiş olması koşulu ile, mahalli en büyük mülkiye amirleri tarafından nüfus idarelerine havale edildiği, yurt dışında Konsolosluklarımızın evrakı kabul ve kayıt tarihlerinden itibaren, resmi evlilik olarak kabul edilir ve bu tarihten sonra yetkili makamlar önünde yapılmış bir evlenmenin bütün hukuki sonuçlarını doğururlar.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Nesep Düzeltilmesi ve Fiili Birleşmelerinin Evlilik Olarak Tescilinde Nüfus İdarelerince Yapılacak İşlemler ve İtirazlar

Evlenme ile birlikte nesep düzeltme işlemlerinin yapılması :

Madde 22 — Nüfus idareleri, evlenmenin tescili ve nesep düzeltmeye ait evrak ve kayıtlar üzerinde yaptıkları inceleme sonucunda, bir eksiklik olmadığını ve dilekçenin ana, baba tarafından birlikte imza edilmiş olduğunu, nesebin düzeltilmesine, evlenmenin yapılmasına başkaca bir engel bulunmadığının anlaşılması halinde, aşağıdaki şekilde işlem yaparlar.

a) Çocuklar daha önce anasının kütüğüne geçirilmişlerse doğum tutanağı tutulmaz. Nesep düzeltme işlemi form dilekçeye

dayanılarak yapılır. Baba ve ana aynı yerde kayıtlı iseler 4. örnek olarak alınan 13 nolu form dilekçenin ikisi evlilik işlemi için kullanılır. Evlenme özel kütüğünden numara verilir. Diğer ikisinde nesep düzeltme işleminin dayanağını teşkil eder ve diğer olaylar özel kütüğünden numara verilir. Her işlem için dilekçenin birer örnekleri Merkez Arşivine gönderilir. Ana ve baba ayrı yerde kayıtlı iseler bu takdirde 13 nolu form dilekçe 8 örnek alınır. 4'ü evlenme, 4'ü de nesep düzeltme işleminde kullanılır.

b) Çocuk daha önce kütüğüne kayıt edilirken değişik bir baba ismi verilmiş ise, başkaca bir işlem ya da mahkeme kararına gerek kalmaksızın nesep düzeltme işlemi ile birlikte baba ismi de düzeltilerek gerçek baba ismiyle onun hanesine nakledilir. Kapatılan kaydın karşısına da bu yolda açıklama yapılır. Nakleildiği yer, köy, cilt ve kütük sıra numaraları gösterilir.

c) Çocuklar henüz nüfus kütüklerine kayıt edilmişlerse form dilekçeye dayanılarak çocuğun babaya göre nesebi düzgün olarak doğum tutanağı düzenlenir. Bu tutanaklar için tanık aranmaz. Tanıklar sütununa «muhtarlığınca onanmış ... gün ve ... sayılı form dilekçeye dayanılarak düzenlenmiştir.» açıklaması yapılarak beyanda bulunan ve görevlilerce imza edilir, nüfus müdürü tarafından da onaylanır.

Yukarıda belirtilen işlemlerin yapılmasında 13 nolu form dilekçeye dayanılarak önce evlilik işlenir sonrada çocuklar tescil edilirler.

Nesep düzeltilmesi için kullanılacak formlar :

Madde 23 — Evli bir erkeğin başka bir kadınla birleşmesinden dünyaya gelmiş çocukların nesep düzeltme işlemi için 14, birlikte yaşamaları, ölüm ya da diğer sebeplerle son bulmuş olanlardan dünyaya gelmiş çocukların nesep düzeltme işlemi için 15, evli bir kadının başka bir erkekle birlikte yaşamalarından doğan çocukların nesep düzeltme işlemi için 19 nolu form dilekçelerle başvurulur.

Bu dilekçeler çocuklarla baba aynı ilçe kütüklerinde kayıtlı iseler 2, başka il ve ilçelerde kayıtlı iseler 4 örnek düzenlenip nüfus idarelerine verilir.

Form dilekçeler işlem sayısı için yeterli olmazsa nüfus idarelerince örnek çıkarılarak dosyaya eklenir.

Form dilekçelerdeki eksiklikler, kimliği uygun olmak kaydı ile, Nüfus İdarelerince nüfus kayıtları esas alınmak suretiyle tamamlanır.

Nesep düzeltilmesinden yararlanacaklar :

Madde 24 — Medenî Kanununun yürürlüğe girdiği 4/10/1926 tarihinden 20 Temmuz 1982 tarihine kadar doğmuş olan çocukların nesepi, bu yönetmelik esaslarına göre düzeltilir. Belirtilen tarihler dışında doğmuş olanlar hakkında bu yönetmelik hükümlerine göre işlem yapılmaz.

Nesep düzeltme isteğinin diğer tarafa bildirilmesi :

Madde 25 — Nesep düzeltme istemine ait form dilekçe, ana ve baba veya ölmüş olmaları halinde kanuni mirasçılardan biri tarafından birlikte imza edilmemiş ise, nüfus idareleri nesep düzeltme isteğini imzası eksik olan ana veya babaya, bunların ölmüş olmaları halinde nüfus kaydına göre kanuni mirasçularına, bunlarda yoksa maliye idaresine bildirirler.

Bildirim imzası eksik olan ana veya babanın bunların ölmüş olmaları halinde kanuni mirasçılarının bulunmaması veya adreslerinin bilinmemesi hallerinde ilgililerin bilinen son ikametgâhlarının, bu da belli değilse nüfusta kayıtlı oldukları ilçenin nüfus, belediye ve kütüğüne kayıtlı oldukları köy idarelerinde 30 gün asılmak suretiyle ilân şeklinde yapılır.

Bildirim veya ilân tarihinden itibaren 30 gün içinde sulh hukuk hakimine itiraz edilmezse nüfus idarelerince tescil veya nesep düzeltme işlemi yapılır.

İlân işlemleri ve görevliler :

Madde 26 — Bütün nüfus, belediye ve köy idareleri; 2526 Sayılı Kanun ve bu Yönetmelik hükümlerine göre nesep düzeltme ve tescil işlemine ait ilân bildirim formlarını, usulüne göre asmak suretiyle ilân etmek ve süre sonunda indirmek, asılıp indirildiğini tutanaklarla tesbit etmek ve vakit geçirmeksizin bunları ilân için gönderen nüfus idarelerine geri göndermekle ve itiraz olup olmadığında bildirmekle görevlidirler.

Nesep düzeltmesine itiraz :

Madde 27 — İlgililer, nesep düzeltme işlemlerine karşı, duyurunun yapıldığı, ilân yoluyla duyuru yapılması halinde ilânın

başlangıç tarihinden itibaren 30 gün içinde, sulh hukuk hâkimliğine itiraz edebilirler.

İtirazlar bildirim veya duyuru yaptıran nüfus idaresinin bulunduğu yer sulh hukuk hâkimliğince incelenir.

İtirazlar bildirim veya duyuru yaptıran nüfus idaresinin bulunduğu yer sulh hukuk hâkimi, yurt dışında ise bulunduğu yer Konsolosluğu aracılığı ile incelemeyi yapacak hakimliğe gönderilebilir. Bu halde hakimin veya Konsolosların dilekçeyi havale tarihi süreyi durdurur.

İtirazların nüfus idaresine bildirilmesi ve incelenmesi :

Madde 28 — Sulh hukuk hâkimi, nesep düzeltilmesine karşı yapılan itirazları derhal nüfus idaresine bildirerek karar sonucuna kadar tescil işleminin durdurulmasını ve tescil talebine ait dosyanın gönderilmesini ister.

İnceleme dosya üzerinde yapılır ve 60 gün içinde karar verilir.

Verilen karar kesin olup, itiraz edene tebliğ edilir. İtirazın reddi halinde 4, itirazın kabulü halinde 2 adet karar örneği dosyaya eklenerek nüfus idaresine gönderilir.

Nüfus idarelerinin nesep düzeltme isteminin reddine ait kararlarına itiraz ve sonuçları :

Madde 29 — Nesep düzeltme veya evlenmelerinin tescili isteminde bulunanlar, nüfus idarelerince bu taleplerinin kanuni şartları taşımadığı gerekçesi ile reddedilmesi halinde de 30 gün içinde bu karara karşı o yer sulh hukuk hâkimliğine itiraz edebilirler.

Sulh hukuk hâkimi nüfus idaresinden dosyayı getirterek en geç 60 gün içinde inceler ve kararını verir.

Dava hakkının saklı olması :

Madde 30 — İtirazları sulh hukuk hâkimliğince kabul edilmeyenlerin genel hükümlere göre dava açma hakları saklıdır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

18 Yaşından Büyük Olanların Neseplerinin Düzeltilmesi ve Aile Kütüklerine Kaydı

Başvuru :

Madde 31 — 18 yaşından büyük olanların başvuru dilekçelerini kendilerinde imza etmeleri ve şahsen nüfus idarelerine baş-

vurmaları gerekir. Söz konusu dilekçe, ilgili kişi tarafından da imza edilmemiş ve bizzat başvuramıyssa nüfus idarelerince kabul edilip işleme konulmaz.

Nüfusta kayıtlı olanlar :

Madde 32 — Nesebi düzeltilecek kişi daha önce nüfus aile kütüklerinde anne hanesine tescil edilmiş ise, nüfus idaresince başkaca bir eksiklik ve engel bulunmaması koşulu ile, 18 yaşından küçük olanlar gibi işleme tabi tutularak nesebi düzeltilir ve baba hanesine baba adı ile naklen tescil edilir.

Bunlardan, karı koca gibi fiilen bir kişi ile birlikte yaşayanların neseplerinin düzeltilmesi ile birlikte, istekleri varsa, evlenme işlemleride yapılarak eş ve çocuklarında ilgili aile kütüğüne geçirilirler.

Nüfusta kayıtlı olmayanlar (Saklı nüfus) :

Madde 33 — Nesebin düzeltilmesini isteyen kişi henüz nüfus aile kütüklerine kayıtlı değilse aşağıdaki şekilde işlem yapılır.

a) Nesep düzeltilmesi dilekçesi üzerine, kişiye ait saklı nüfus formu doldurtulup, fotoğraf yapıştırılır, kurulacak bir komisyonda türkçe bilip bilmediği tutanakla saptanır.

b) Kişinin yaş durumu nüfus mevzuatının öngördüğü usul ve esaslara göre saptanır, varsa ana, baba ve kardeşlere ait nüfus kayıt örnekleride dosyaya eklenir.

c) Müracaat dilekçesine ve saklı nüfus formuna dayanılarak, oturdukları yerdeki vatandaşlık durumları düzgün olmayan kişilerin müsvette defterine, geçici olarak kayıtları yapılır.

Kişinin henüz nüfus aile kütüklerine geçirilmemiş eş ve çocukları varsa müsvette defterine, onlarda aynı numara altında birlikte tescil edilirler.

Bu kayıtlara göre ilgililere geçici kimlik kartı doldurtulup gönderilmek üzere geçici kimlik kartı düzenleme formu veya form dilekçenin bir örneği iki fotoğrafla birlikte doğruca Bakanlığa (Genel Müdürlüğe) gönderilir.

d) Hazırlanan dosya, beyanların doğruluğu kişinin başka ülkelerle ilişkilerinin olup olmadığı, daha önce değişik isimlerle nüfusa kayıtlı bulunup bulunmadıkları, orada ne zamandan beri

oturdukları, daha önce oturdukları yerlerin adresleri ve oturdukları tarihler, anne, baba ve kardeşlerinin durumları açık adresleri, iddia ettikleri kişilerin gerçekten ana ve babaları olup olmadıkları, o zamana kadar ne sebeple nüfus kütüklerine kaydedilmedikleri ile parmak izlerine göre inceleme yapmak ve durumlarının tayinine esas olabilecek diğer hususları araştırıp soruşturmak ve mümkünse belgelendirmek üzere, ilgili güvenlik makamlarına gönderilir.

e) Dosyanın tamamlanmasından sonra nüfus idarelerince yapılan incelemede;

1 — İlgilinin nesep düzeltme ve saklı nüfus formunda beyan ettiği hususların doğruluğu sabit olursa (e bendinin 2 nci fıkrasındaki durumların olmaması kaydıyla) nüfus idarelerince Nüfus Hizmetlerine ait Kuruluş, Görev ve Çalışma Yönetmeliği ve bu yönetmelik hükümlerine göre düzgün nesepli olarak gösterilen ana ve baba üzerine tescilli yapılır, geçici kayıtları kapatılır, iki kayıt arasında bağ kurulur, kendilerine de nüfus cüzdanları verilir ve geçici kimlik kartları alınır.

2 — Gösterilen ana baba nüfusa kayıtlı değilse veya eskiden ölmüşlerse ya da sağ görünseler dahi kayıtları işlenmemişse, yapılan soruşturmalarda ana ve baba olarak gösterdikleri kişilerle nesep ilişkisi kurulmamışsa, kişilerin diğer ülkelerle ilişkileri olduğu saptanmışsa dosya, müsvette defterinden çıkarılacak kayıt örneği ile birlikte Bakanlığa (Genel Müdürlüğe) gönderilir.

f) Bakanlıkça dosyalar üzerinde yapılan incelemeler sonucunda Türk olduklarına karar verilenlerin tescilleri yaptırılır.

Türk vatandaşı olmadıkları anlaşılanlar hakkında emniyet makamlarınca mevzuat uyarınca gerekli işlemler yapılır, geçici kimlik kartları da alınarak nüfus idaresine gönderilir.

Geçici kimlik kartı düzenlenmesi :

Madde 34 — Genel Müdürlükçe, illerden gönderilen geçici kimlik kartı verilmesine ilişkin belge üzerine, geçici kimlik kartı düzenlenerek ilgili nüfus idaresine gönderilir.

Nüfus idareleri kartların özel bölümüne ilgilinin sağ el başparmak izini alarak birisini imza karşılığında kendilerine verirler. Diğer kart Bakanlığa (Genel Müdürlüğe) iade edilir ve dosyasına konulur.

Müsvette defterinin mahiyeti :

Madde 35 — Bu defterler ve bunlardan çıkarılan örnekler, hukuki açıdan sadece aksi sabit oluncaya kadar kişinin kimliğinin ve medeni halinin tayininde esas alınır.

Bu defter kayıtları kişinin Türk vatandaşlığı için karine olmaz ve bu konuda hiç bir hak bahsetmez.

Kişi evlenmek istediği takdirde bu kayıtlara göre evlenme işleri yürütülür. Kayıtlar kapatıldıktan sonra bunlar üzerinde hiç bir işlem yapılamaz. Veya bir hukuki işleme esas alınamaz.

Müsvette defterinin tutulmasına ilişkin esaslar :

Madde 36 — Müsvette defteri aşağıdaki esaslar çerçevesinde tutulur;

a) Her köy ve mahalle için tahmini saklı nüfus miktarına göre bir defter veya defterin bir bölümü kullanılabilir. Kullanılmaya başlanmadan defterin sahife araları ilçe veya il idare kurulu mühürü ile mühürlenip sonuna kaç sayfeden ibaret olduğu yazılarak onaylanır.

b) Bir köyden olanların kayıtları o köy için birden başlayan ve zincirleme devam eden bir sıra numarası altında yapılır.

c) Bir ilçede bir ciltten fazla müsvette defteri tutulursa her cilde, 01 den başlamak ve zincirleme devam etmek üzere cilt numaraları verilir.

d) Her cildin iç kapağına o defterde kayıtlı köylerin isimleri defterdeki sıraya göre yazılır ve köye ait kod numaraları gösterilir.

e) Müsvette defterine 18 yaşından büyük olanlarla kendileri ile birlikte işlem gören çocukları kaydedilirler. Ana ve babaları nüfusta kayıtlı küçük çocuklar bu defterlere kayıt edilmeyip doğrudan anne ve babanın yanına tescil edilirler.

f) Nüfus kütüklerine hiç kayıt edilmemiş karı koca gibi yaşayan erkek ve kadın 53 nolu form dilekçe ile başvurmuşlarsa, 2526 sayılı Kanun hükümlerinden yararlanabileceklerinden, form dilekçenin havale tarihi evlenme tarihi olarak kabul edilir. Müsvette defterine taraflar resmen evli çocuklarda düzgün nesepli olarak geçirilirler.

g) 13 nolu form dilekçe ile başvuranlardan sadece kadın Türk vatandaşı olarak tescilli ise, bu halde koca yine vatandaşlık durumu tayin edilinceye kadar müsvette defterine geçirilir. Ancak düşünceler sütununa karısının adı soyadı ile nüfusta kayıtlı olduğu yer yazılır.

Çocuklar anaya bağlı olarak Türk vatandaşlığını kazanmış olacağından form dilekçeye dayanılarak derhal annelerinin hanesine baba adı ile tescil edilerek nüfus cüzdanı verilir.

Erkeğin Türk vatandaşı olduğuna karar verilince aile kütüğüne tescil edilir ve ikinci bir işlemle vatandaşlık kararına dayanılarak kadın ve çocuklar babanın yanına nakledilirler.

h) 14 ve 15 nolu form dilekçelerle müracaat edildiği takdirde, formda neseplerinin düzeltilmesi istenen kişiler ve onlarla birlikte kayıtsız kardeşleri de müsvette defterine aynı sıra numarası altında kayıt edilerek işlemleri birlikte yürütülür.

ı) Müsvette defterine kaydı yapılan her kişi veya ailenin kayıt örneği standart aile kayıt örneği formuna çıkarılarak Genel Müdürlük Arşiv Müdürlüğüne gönderilir.

ı) Kayıt örneği üzerine müsvette defterinin cilt numarası köyün adı, sahife numarası ve aile sıra numarası ile kişi kayıt numarası yazılır, açıklamalar sütununa «müsvette defterinden çıkarılmıştır» şeklinde açıklama yapılır.

j) Müsvette defteri yukarıda belirtilen hususlar dışında Nüfus Hizmetlerine ait Kuruluş, Görev ve Çalışma Yönetmeliğinin aile kütüklerine ilişkin hükümlerine göre tutulup yürütülür. Bu defterlere düşürülecek kayıtlara esas olacak dayanak belgelerinin birer örnekleri ilgili nüfus idarelerinde dosyalanır, diğer örnekleride aynı işlemle yapılmak üzere Arşiv Müdürlüğüne gönderilir.

ALTINCI BÖLÜM

Taramalar

Taramanın konusu ve tarama ekipleri :

Madde 37 — Bu yönetmelik kapsamına giren olaylarla aile kütüklerine kayıt edilmemiş kişileri tespit etmek ve gereğini yapmak üzere Vâli ve Kaymakamlarca görevlendirilecek memurlar eliyle köy ve kasabalarda tarama yaptırılır.

Tarama bir memur tarafından yapılabileceği gibi gerekli yerlerde 2 veya 3 kişiden oluşan ekipler vasıtasıyla da yaptırılabilir. Tarama ekibine görev süresince köy ve mahalle muhtarında katılır.

Bakanlık gerekli gördüğü taktirde Merkezden özel olarak yetiştirdiği personel vasıtasıyla da tarama yaptırabilir.

Tarama memurlarının seçilmeleri ve yetiştirilmelerinde nüfus yazım yönetmeliği hükümleri uygulanır.

Tarama plan ve programları :

Madde 38 — Vâlilik ve Kaymakamlıklarca 1983 yılından başlamak üzere, tarama yapılması gerekli görülen köyleri kapsayan 4 yıllık bir tarama plânı hazırlanır, yıllık tarama plânına dayanılarak köy sayısına, ulaşım olanaklarına ve çalıştırılacak memur sayısına göre, yıllık tarama programları yapılır.

Yıllık programlarda personel yevmiyesi ile taşıt giderleri için ihtiyaç duyulan ödenek miktarı hesap edilerek ayrı ayrı gösterilir.

Plân programların birer örneği Bakanlığa gönderilir.

Bakanlıkça verilecek talimat çerçevesinde yıllık programın uygulanmasına geçilir.

Tarama yapılacağı köylere bildirilmesi :

Madde 39 — Tarama için gidilecek köy muhtar ve ihtiyar kurullarına, Vali ve kaymakamlarca en az 15 gün önceden tarama tarihi bildirilir. Nüfusta kayıtlı olmayan kişilerle bunların eş ve çocukları, resmi bir nikah yapılmaksızın karı koca gibi yaşayanların Türk vatandaşı olduklarını saptayan belgelerle tarama gününde hazır bulundurulmaları muhtarca sağlanır.

Tarama memurlarınca mahallen yapılacak işlemler :

Madde 40 — Tarama memurları belirtilen tarihlerde köylere giderek muhtarla birlikte ev, ev dolaşmak suretiyle;

- a) Nüfus idarelerine bildirilmemiş doğum ve ölüm olayları,
- b) 18 yaşından büyük olup da aile kütüklerine kaydedilmemiş kimseler (Saklı nüfus).

Olup olmadığını araştırarak aşağıdaki şekilde işlem yaparlar.

1 — Nüfus kütüklerine kayıtlı resmen evli ana babadan olupta henüz nüfus kütüklerine geçirilmemiş 18 yaşından küçük çocuklar için ana ve babasının nüfus cüzdanları esas alınarak usulüne göre doğum tutanakları düzenlenir, taraflar ve köy muhtarına imza ettirilir, çocuklar bu tutanıklara dayanılarak kütüklere tescil edilir.

2 — Resmen evli olmayan ve evlenmelerinde tescil edilmeyecek ana ve babadan veya bir arkeğin evli olmayan bir kadınla birleşmesinden meydana gelen ve aile kütüklerine tescil edilmiş çocuklara rasladıkları takdirde doğum tutanağı ile birlikte ana ve babanın durumuna göre 14 veya 15 nolu form dilekçe düzenlenip taraflara ve köy muhtarına imza ettirilir. Çocuklar daha önce edilmişlerse doğum tutanağı düzenlenmez.

3 — Nüfus kütüklerine kayıtlı olupta ölmüş olan ve henüz ölümler nüfus idarelerine bildirilmemiş bulunan çocuk ve büyükler için de ölüm tutanakları düzenlenir. Altı tarama memurları ve muhtarla ölümleri bilen iki kişi tarafından imza edilir, köy mühürü ile de onaylanır. Nüfus cüzdanları da alınır ve bu husus tutanakta gösterilir.

Nüfusta olmayan ölümler için tutanak tutulmaz ve bu yönetmelik hükümlerine göre bunlar hakkında bir işlem yapılmaz.

Fiili birleşmeler :

Madde 41 — Nüfus kütüklerine kayıtlı oldukları halde resmi bir evlenme akdi olmaksızın, fiilen birleşip karı koca gibi yaşayan bekar kadın ve erkeğe rastlandığında taraflar istediği takdirde bunlar hakkında 13 nolu form dilekçeler düzenlenip taraflar ve köy muhtarlarına imza ettirilir. Bu dilekçeler üzerine Nüfus idaresince bu yönetmelik hükümlerine göre gerekli işlemler yapılır.

18 yaşından büyük olanlar (Saklı Nüfus) :

Madde 42 — Tarama sırasında, köyde daimi olarak ikamet eden 18 yaşından büyük oldukları halde nüfus kütüklerine geçirilmemiş şahıslar tespit edildiğinde, bunlar 36 ncı maddede belirtilen esaslar çerçevesinde o köy müsvette defterine geçirilirler. Kayıt edildikleri cilt ve sahife ile sıra numarasını gösterir bir belge elle-

rine verilir. En geç bir ay içinde, ellerindeki ana ve babalarına ait belgeler ve muhtarca onaylanıp taraflarca imza edilmiş formalarla birlikte, nüfus idarelerine ve geçici kimlik kartı almaları kendilerine bildirilir.

Bu bildiri üzerine verilen süre içinde nüfus idarelerine başvuranların gerçek durumlarını tespiti için hakkında yapılacak soruşturmaya ait evrak müsvedde defterlerinde çıkarılacak kayıt örneği ile birlikte durumu belirten bir yazı ile Bakanlığa gönderilir.

Bakanlıkça verilecek talimata göre işlem yapılır.

Şahsın görünmeden yazılmaması (Gıyaben yazılmama) :

Madde 43 — Tarama memurları şahsı görmeden doğum tutanağı tutamayacakları gibi müsvedde defterine de geçici kayıt yapamazlar.

Ancak köy muhtarı yakınların beyanına göre, köyde ikamet eden ve saklı nüfus olduğu halde köyde bulunmayanların bir listesi düzenlenerek altı, memurlar, köy muhtarları ve o şahısları tanıyan üç kişi tarafından imza ettirilir. Bu durumda kimse olmadığı takdirde gıyaben yazılacak kimse bulunmadığı, tutanakta tesbit edilerek dosyaya eklenir. Bu tutanakların birer örneği nüfus idaresince Genel Müdürlük Arşiv Müdürlüğüne gönderilir.

Taramada tutulan tutanak ve müsvedde defterine dayanılarak yapılacak işlemler :

Madde 44 — Tarama memurları görevleri sırasında tuttukları doğum ve ölüm tutanaklarını, form dilekçe ve müsvedde defterini tarama bitiminde imza karşılığı İlçe Nüfus Müdürlüklerine teslim ederler.

Nüfus idareleri tutanakları, evliliğin tescili ile nesep düzeltilmesine ait diğer form dilekçeleri inceleyerek bu yönetmeliğin ilgili hükümleri ve nüfus mevzuatı uyarınca işleme tabi tutarlar.

Tarama sırasında müsvedde defterine kayıtlı yapılanlardan bir ay içinde nüfus idarelerine başvuranlar hakkında gerekli dosya düzenlenir ve bu yönetmeliğin 33 üncü maddesine göre işlem yapılır.

Bu yönetmeliğe göre işlem yaptırılmaması sonucu :

Madde 45 — 19 Eylül 1981 tarih ve 2526 sayılı Kanun ve bu yönetmelik hükümlerine göre, nesep düzeltme ve aile kütüklerine tescil için başvurmamış veya tarama memurları tarafından köylerde düzenlenen listelerden ismi bulunmayan reşit kişiler, daha sonra resmi bir belgeye dayanmaksızın Türkiye'de oturduğu halde kütüklere geçirilmediği ve saklı kaldığı iddiasında bulunamazlar.

Cezai hükümler :

Madde 46 — 19 Eylül 1981 tarih ve 2526 sayılı Kanun ile bu yönetmelik hükümlerine göre;

a) Kendilerine verilmiş olan görevleri tam olarak ve süresi içerisinde yerine getirmeyenlere,

b) Çocukların nesebini düzelttirmeyenlere,

O yerin İl ve İlçe Idare Kurulunca 5000 TL'den az olmamak üzere hafif para cezası verilir.

Verilen para cezalarının tahsilinde Amme Alacaklılarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanun hükümleri uygulanır.

Cezaların affı :

Madde 47 — 21/9/1981 tarihinden 22/9/1983 tarihine kadar bildirilmiş olmak kaydı ile 24/2/1972 tarih ve 1543 sayılı Genel Nüfus yazımı Kanun ve 5/5/1972 tarih ve 1587 sayılı Nüfus Kanunu hükümlerine göre para cezasının alınmasının gerekli olduğu hallerde herhangi bir cezai işlem yapılmaz.

İdare kurullarınca yukarıda belirtilen Kanunlar uyarınca hükmedilip henüz tahsil edilmemiş para cezaları da af edilmiştir.

21/9/1981 tarihinden sonra meydana gelipte nüfus mevzuatı uyarınca süresi içerisinde bildirilmeyen olaylar nedeniyle yapılması gerekli ceza uygulaması yukarıdaki fıkra hükmü dışındadır.

Yürürlük :

Madde 48 — 832 sayılı Kanununun 105. maddesine göre Sayıştay görüşü alınan bu yönetmelik, yayımı tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

Yürütme :

Madde 49 — Bu Yönetmeliği içişleri Bakanlığı yürütür.

